

Süleyman

1

Kanuni Sultan Süleyman
1495 - 1566

İçindekiler / Contents

14

Süleymaniye Mahallesi (Eski Gümüşhane)
Süleymaniye Quartier (Old Gümüşhane)

20

Gümüşhane'de Basılan Osmanlı Paraları
Ottoman Coins Printed in Gümüşhane

Süleymaniye
3

27

Eski Gümüşhane'de (Süleymaniye Mahallesi)
bulunan tescilli doğal ve kültürel varlıklar
Certified Natural and Cultural Monuments in
Old Gümüşhane'de (Süleymaniye Quartier)

Sunuş

Eski Gümüşhane (Süleymaniye Mahallesi), bölgede ve ülkemizde kültür turizmiyle, kış ve kayak sporları turizmine aynı anda hizmet verebilecek, 12 ay turizm yapılabilecek ender mekânlardandır. Bu nedenle yerleşimde bir yandan önem arz eden altıyla ilgili çalışmalar planlanıp yapılrken, diğer yandan kamuya ait restorasyonların bir kısmı yapılmış, diğer bir kısmı da yapılmaya devam etmektedir.

Cihan padişahı Kanuni Sultan Süleyman dönemi yerleşimi olan ve kendisine izafeten ismi verilen bu mekânda bir felsefe oluşturmak, tarihi dokuyu hissetmek için ilk olarak yerleşime bir 'Kanuni Sultan Süleyman' büstü dikilmiş, yerleşim planı ve tanıtım levhası metni ilk defa yerleşime konulmuştur. Aynı zamanda Süleymaniye'nin tanıtılması, gündeme taşınması içinde 'Kanuni Günleri' etkinlikleri başlatılmıştır.

Süleymaniye de, Türkler, Rumlar ve Ermeniler kültürel bir üst kimlik altında uzun yıllar birlikte yaşamıştır. Süleymaniye bu yönyle farklı diller, farklı dinler ve farklı kültürlerin uzunca bir süre birlikte yaşadığı hoş görü ve barış kentidir. Yerleşim, gümüş madenlerinin mevcudiyetinden dolayı Gümüşhane ismini almıştır. Osmanlı darphanesinin kentte bulunması ve bu darphanede basılan Gümüş sikkelerin imparatorluk hazinesinin 1/6'sını karşılıyor olması kentin bir başka ayrıcalığıdır.

'Süleymaniye Gezi Rehberi' bölgenin farklı açılardan tanıtılmasına ve algı oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Gümüşhane'de turizm hareketlerinin başlatılması ve kentin tanıtılması için çalışmalarımız sürdürmektedir.

Gümüşhane'yi görmek ve tanımak isteyenlere ev sahipliğimizi yapmak ve hizmetimizi sunmak istiyoruz.

Dr. Yusuf MAYDA
Gümüşhane Valisi

Foreword

Old Gümüşhane (Süleymaniye Quarter) is among the rare places in the region and our country which are able to serve to culture tourism for 12 months and gives opportunity for skiing in winters.

For this reason, there are studies on important sub-structure and also there are restorations belong to public, which are finished and continuing.

The beginning of the settlement was in the period of Sultan Suleyman the Magnificent's sovereignty and its name was given to memory of him. To developing a philosophy in this place and feeling the history, a Suleyman bust was erected and a settlement plan and presentation board was put into the settlement for the first time. On the other hand, „Kanuni Days“ was started, for making known and getting Süleymaniye order of the day.

In Süleymaniye, Turks, Armenians and Greek origin (Rum) people was lived together for long years, under a common cultural identity. In this respect, Süleymaniye, where different languages, religions and cultures lived together for years, was managed with peace and tolerance. Because of the silver mines in the region, it was called as Gümüşhane (In Turkish Gümüşhane means the place contains silver). Ottoman Mint for coining moneys was in the city and silver Sikkes which was coined in this darphane was corresponded to 1/6 of the emperor treasure. So, this is another privilege of the city.

Süleymaniye Travel Guide will supplement to introduce the region's different features. We keep going in our studies for improving tourism in Gümüşhane and introducing city.

We are ready to extend hospitality to visitors who wants to experience Gümüşhane.

Dr. Yusuf MAYDA
Governor of Gümüşhane

Süleymaniye Mahallesi (Eski Gümüşhane)

Eski Gümüşhane'ye (Süleymaniye Mahallesi) şimdiki şehir merkezine 4 km mesafede yer alan Daltaban Mahallesi'nden hareketle güneybatı yönünde devam eden yolla ulaşılır.

Eski Gümüşhane (Süleyman Mahallesi), İskender hâkimlerinin ilk defa burada gümüş madeni bulmaları üzerine İskender tarafından kurularak geliştirildiği sanılmaktadır.

Gümüş ve altın madenlerinin zenginliğinden ve tarihi İpek Yolu üzerindeki konumundan dolayı Gümüşhane tarih boyunca önemini hiç kaybetmemiştir. Bölgede Asurlular, Urartular, Medler, Pers Krallığı, Makedonlar, Pontus Krallığı, Roma İmparatorluğu, Emeviler, Selçuklular ve Osmanlı İmparatorluğu hüküm sürmüştür.

Yerleşim, Türklerin hâkimiyetine Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon-Pontus Rum Devleti'nin varlığına son verdiği 1461 yılında geçmiştir. Türklerin yöreye yerlestikten sonra kimlik arayışına girmeden yerleşik düzene geçildiği görülür.

Eski Gümüşhane'nin (Süleymaniye Mahallesi) bir başka özelliği de; Türklerin, Rumların ve Ermenilerin birlikte yaşadıkları, çalışıkları bir, sevgi, hoşgörü ve barış yerleşimi olmasıdır. Üç farklı etnik unsura ait, farklı dillerin ve farklı dinlerin mensupları vatandaşlık ve ortak yaşamın oluşturduğu kültürel bir üst kimlikle yerleşimde uzunca bir süre yaşamışlardır. Bu yönyle yerleşim bir hoşgörü kentidir.

Süleymaniye Quartier (Old Gümüşhane)

You can reach Old Gümüşhane (Süleymaniye Quartier) by the road that goes to southwest from Daltaban Qaurtier, 4km from the city center.

It is presumed that old Gümüşhane (Süleymaniye Quartier) was constructed first by Alexander after the discovery of silver in the region.

Due to the presence of silver and gold mines and the Silk Road, Gümüşhane had never lost its importance throughout the centuries. The region, throughout its history was ruled by different civilizations: Assyrians, Urartus, Meds, Persian Kingdom, Macedonians, Pontus Kingdom, Roman Empire, Seljuk and the Ottoman Empire.

The settlement became under Turkish rule after Sultan Fatih the Conqueror ended Trabzon-Pontus Empire in 1461. Turks settled in the place after this event.

Another feature of the Süleymaniye was the great harmony that built by the Turks, Greeks and Armenians lived in the district. Members of these three different ethnic society lived in peace for ages with an upper cultural identity above their religion ve language. With this aspect, the settlement was a place of tolerance.

With this point of view Süleymaniye is a city of peace.
“There are approximately 70 silver mines in the city of Gümüşhane. This city's silvers are all proper silver”.

Ottoman İmparatorluğu Dönemi'nde, 1520-1566 yılına kadar 'Canca', 1520-1566 yıllından sonra 'Gümüşhane', Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Süleymaniye Mahallesi diye anılan yerleşimle ilgili ünlü Seyyah Evliya Çelebi; 'Seyahatname' adlı eserinde adını Türkçe 'gümüş' ve Farsça 'hane' kelimelerinden alan Gümüşhane'yi 1646 yılında gezdiğini söylüyor:

"Gümüşhane Şehri'nde 70 kadar gümüş madenleri vardır. Bu şehrin Gümüş madenleri yedi koldan, kol kalınlığında tok damalar olup, cümlesi kurşunsuz halis gümüş cevheridir" diye bilgi vermektedir.

Eski Gümüşhane'de (Süleymaniye Mahallesi), Osmanlı Dönemi'nde de gümüş ve altın madeni ocaklarının işletilmesine devam edilmiş altın madenlerinin varlığı zamanla bölgeye

During the rule of the Ottoman Empire, the mines in old Gümüşhane (Süleymaniye Quartier) continued to function and their existence provided a certain privilege to the region. The Christians who worked in the mines gained certain freedoms and rights. It is important to note that 1/6 of the Ottoman Empire's treasury was printed in this region.

The mines were functioning under the rule of "Matah Efendi" appointed by the Sultan . The city and the mines lived its golden times during Sultan Murat IV (1623-1640). During the reign of Mustafa III (1757-1774), the mines were closed down until they started functioning in 1839.

When the privileges of the miners were abolished in 1894, it caused lots of unemployment and miners created colonies in Konya, Ankara, Diyarbakır and Bursa. Besides, the Ottoman-Russian War in 1916

imtiyaz sağlamış, madenlerde çoğulukla çalışan Hıristiyanlar belirli hak ve özgürlükler kazanmıştır. Zamanın hazine bütçesinin 1/6'sını buradan karşılanıyor olması, hatta kendi adına sikke basma yetkisi alması bir başka ayrıcalığıdır.

Ocakların çalıştırılması padişahlar tarafından atanın 'Matah Efendi' denilen kişiler tarafından sağlanırıdı. Gittikçe gelişen şehir ve ocaklar IV. Murat (1623-1640) zamanında en canlı devrini yaşadı. III. Mustafa Dönemi'nde (1757-1774), bir ara kapanan maden ocaklarını 1839 yılında tekrar işletmeye açıldı.

1894 yılında hükümetin ustabaşı ve madencilerin imtiyazlarını feshetmesiyle işsizlik baş gösterince madenciler Konya, Ankara, Diyarbakır ve Bursa'da koloniler kurmuşlardır. Bunun yanı sıra 1916 yılında Osmanlı-Rus savaşlarının yarattığı göçler Eski Gümüşhane'deki yaşamı söndürmüşt olup, I. Dünya Savaşı'ndan sonra şehir bu günkü Harşit Vadisi'ne inerek yeniden kurulmuştur. Bir anlamda Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ve Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de tek yer değiştiren şehir Gümüşhane'dir.

Yerleşim, Bakanlığımız Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 01.11.2002 tarih ve 4587 sayılı kararı ile 1863 sayılı yasa kapsamında düşük yerleşim yoğunluğu, bozulmamış dokusu, korunması gereklili taşınmazların bir arada oluşturduğu bütünlük ve kent dokusunun arazinin doğal karakterine uyumu nedeniyle 'kentsel ve doğal sit alanı' olarak tescil edilmiştir.

Bu yerleşimde geçmişin izlerini taşıyan camii, kilise, han, hamam, köprü, dükkân gibi birçok kültürel değerler günümüze kadar gelmiştir.

caused forced migration which affected the life at Old Gümüşhane. After the First World War, the city descended down to Harşit Valley and was refounded. In that sense, Gümüşhane is the only city that changed its place after the First World War and during the Republican era.

Old Gümüşhane was declared as “urban and natural site area” by the decision of Trabzon Council of Protection of Cultural and Natural Monuments on 1 November 2002, decision no 4587, according to the law no 1863. Old Gümüşhane is declared as a site area since it has a low density of population, an untouched texture and the coherence of the natural characteristics of the area with the city.

The cultural values that still carry the traces of the past like the mosque, church, inn, hamam (Turkish bath), bridge, stores, etc. have survived till today.

Gümüşhane'de Basılan Osmanlı Paraları

Türk hâkimiyetindeki şehrîn adı her ne kadar Gümüşhane ise de Defter-i Ali Osman'da 'Çatha' olarak yazılmıştır. Halk dilinde 'Canca' zaman zamanda 'Zanha' olarak kullanılmıştır. Bunun yanında yerleşim çeşitli kaynaklarda daha farklı biçimlerde yazılmıştır. Buradaki farklılıkların eski yazıların okunma biçiminden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Divan-ı Hümâyûn mühimme defterlerinde Gümüşhane'deki gümüş madenleri ile ilgili maden eminlerine ve kadılara yazılmış fermanlar bulunmaktadır.

Bu fermanlardan anlaşıldığına göre Gümüşhane'deki madenlerde çalışmak üzere civar yerleşim yerlerinde ikamet eden halk yükümlülüklerinden affedilir reayadan (vergi veren halkın) ayırt edilerek bu hizmette bulunurlardı. İşlerine yöneticiler müdahale edemez, maden işlerinin geri kalmaması için davaları maden emini vasıtası ve şeriat marifeti ile görürler, başka vilayetlere gitmelerine izin verilmezdi.

Kanuni Sultan Süleyman Sultanı 926 Canca

2. Selim - Sultanı 974 Canice

Ottoman Coins Printed in Gümüşhane

Even though the name of the city was Gümüşhane under Turkish rule, in Ottoman Defter-i Ali, its name was written as “Çatha”. In people's dialect, it is sometimes referred to as “Canca” and sometimes as “Zanha”. The name of the city was written differently in different sources. It is thought that this difference in the city's name is related to different reading interpretations of the Ottoman writing.

In the Ottoman archives, there are imperial edicts addressed to mine administrators and judges about silver mines in Gümüşhane.

It is understood from these imperial edicts that the people coming from neighbor settlements for working in the mines were considered different than the population paying taxes. For not interrupting the work in the mines, their court cases were done under the control of the mine administrator; they were judged in special courts and they were not allowed to go to the other cities.

2. Selim - Akçe 974 Canice

3. Murat - Akçe 982 Canca

3. Murat - Dirhem 982 Canca

3. Murat - Sultani 982 Canca

1. Ahmet - Medini 1012 Canca

1. Ahmet - Sultani 1012 Trabzon

1. Ahmet - Sultani 1013 Canca

1. Mahmut - 20 Para 1143 Gümüşhane

Süleymanlıy.

19

1. Mahmut - 40 Para 1143 Gümüşhane

'Kitabın 16 ve 22. sayfaları arasında kullanılan madeni para resimleri ve metinleri www.osmanliparalari.com isimli internet sitesinden alıntı yapılmıştır.'

Sultan Ahmet

Bin Mehmed Han

Azze nasri darebe

Fi

Canca sene

1013

Sultan ül berreyn

Ve Hakan ül Bahreyn

Es Sultan bin

Es Sultan

Sultan Süleyman Şah

Bin Sultan Selim Şah

Azze nasara darebe

Fi

Canca sene

926

Darib-ün nadri

Sah,in-ül izzi ve'n nasri

Fil beri ve'l bahri

Ca-tipi / Arka Yüzler Ca-type/back side

Ca1-tipi / Arka Yüz / Ca-type/back side

"Canca"
sonu elif ile
bitiyor

Ca2-tipi / Arka Yüz Ca 2-type/ backside

"Canice"
sonu güzel he ile bitiyor.
Ortada saadet düğümü var.

Ca3-tipi / Arka Yüz Ca 3-type/backside

"Canc"
sonu cim ile bitiyor

Ca-tipi / Ön Yüzler Ca-type/Front side

Ca-tipi / Ca-type

Sultan   Süleyman   Bin   Selim   Şah

Cb-tipi / Cb-type

Cc-tipi / Cc-type

Cb ve Cc - Tipi / Arka Yüzler / Cb and Cc-Type Back Side

Cb1 Tipi / Cb1 Type

"Canca"
sonu elif ile bitiyor
yanında saadet düğümü de olabilir

Cb2 Tipi / Cb2 Type

"Canice"
sonu güzel he ile bitiyor

Cc - Tipi / Cc Type

"Canca"
sonu elif ile bitiyor

A Tipi Ön Yüz / A Type Front Side

A Tipi Arka Yüz / A Type Back Side

B Tipi Ön Yüz / B Type Front Side

B Tipi Arka yüz / B Type Back Side

Azze
Nasara Darebe
Canca
Sene
926

Eski Gümüşhane'de (Süleymaniye Mahallesi) bulunan tescilli doğal ve kültürel varlıklar

Certified Natural and Cultural Monuments in
Old Gümüşhane (Süleymaniye Quartier)

A. Zeki Kadirbeyoğlu Evi (İbrahim Lütfi Paşa Konağı)

Eski Gümüşhane'de, Süleymaniye Camii'nin (Camii kebir) güneyinde yer alan bu konak, Gümüşhane'nin Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi mebuslarından Zeki Kadirbeyoğlu'na (Kadir Beyzade) aittir. Konağın kuzey cephesinin sağ köşesinde yer alan hicri 1278 tarihi, miladi 1861 yılına tekabül etmekte, konağında bu tarihte Zeki Kadirbeyoğlu'nun babası İbrahim Lütfü Paşa tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.

Ev, geniş bir bahçe içinde, kare bir plan üzerine, iki katlı olarak yapılmıştır. Doğu-Batı istikametinde ev iç sofalıdır. Zemin kattaki duvarları taştan örülülmüş, ikinci kat duvarları ise bağdadi tarzda yapılmıştır.

Konağın cephe düzenlemesinde 19. yüzyıl Türk konut mimarisinin özellikleri görülmektedir. Özellikle güney ve batı cephesi dikkat çekicidir. Yapının duvarları saman karışımı özel bir sıvı tabakasıyla sıvandıktan sonra, bu sıva tabakası üzeri 0,5 – 1 cm arasındaki kireç tabakasıyla kaplanmıştır.

Zemin kattaki taşlığa doğu cephesinin ortasındaki iki kanatlı kapı ile girilebilir. Giriş kapısı üzerinde taşlığı aydınlatmak için iki pencereye yer verilmiştir. Taşlıktan 1. kata ahşap bir merdivenle çıkmakta, bu merdivenin bitimindeki çift kanatlı bir kapı aracılığıyla da sofaya ulaşmaktadır. Bu sofa etrafında dört büyük ve küçük oda ile batıdan dışa taşırlımiş bir helâya yer verilmiştir.

1. katın büyük bir bölümü çökmüş durumda olduğu için bu yapı birimlerinin çoğu özellikleri tahrip olmuş bir vaziyettedir.

1.katın doğu ve kuzey cephe odaları zemin kat seviyesinden dışa taşırılarak manzaraya yönlendirilmiştir. Gümüşhane evlerinin genel özelliği olan bu düzenlemeye yapı cephesine hareketlilik kazandırmıştır. Sofa'dan odalara geçiş sağlayan kapıların hepsi çift kanatlıdır. Sadece tuvalet (helâ) kısmının kapısı tek kanatlıdır. Kapılar üzerinde alınlığa yer verilmesi dikkat çekicidir. Bu tarzda alınlıklara Gümüşhane evlerinde sıkça rastlanılmaktadır. Odalarda oturmak için sedirlere, duvar yüzeylerinde ise çeşitli ev eşyalarını koymak için gömme dolap ve iki katlı yüklüklere yer verilmiştir. Odaların pencereleri dikine dikdörtgen formlu olup Gümüşhane evlerinin genel pencere yapısını yansıtmaktadır. Her pencerede 7. adet muhafaza demiri (parmaklık) vardır. Dış cephe yüzeyinde pencerelerin üzerinde süsleme kuşakları bulunmaktadır.

A. Zeki Kadirbeyoğlu House (İbrahim Lütfi Pasha Mansion)

This mansion is situated in old Gümüşhane, on the south of the Süleymaniye Mosque. This mansion belongs to one of the parliamentarians in the Ottoman and Republican era, Zeki Kadirbeyoğlu (Kadir Beyzade). On the right edge of the north front of the building, the construction date is written: 1861. It was constructed by the father of Zeki Kadirbeyoğlu, İbrahim Lütfü Pasha.

The house has a large garden. It has a square plan and it has two floors. The house is on the east-west direction and it has an inner sofa. The walls on the ground floor are covered by stone and the walls on the second floor are constructed in the Bagdad style.

On the front organization of the mansion, we can see the characteristics of the 19th century Turkish houses' architecture. Especially the south and west fronts are interesting. The walls are plastered by a special plaster and covered by a layer of size 0,5-1 cm.

You can reach the courtyard on the ground floor from the door (which has two wings) on the east front. There are two windows on the entrance door for lightening the courtyard. There is a wooden stairs from the courtyard to the 1st floor and that stair opens with a door (with two wings) to the sofa. Around this sofa there are four and one small room and a WC.

Since an important part of the 1st floor is fallen apart, most of the characteristics of the structure is damaged. The windows on the east and north on the 1st floor are extended exterior and directed towards the view. This is in fact one of the characteristics of Gümüşhane houses and it creates a sort of dynamism. All the doors from the sofa to the rooms have two wings except the WC door. It

is interesting to see brows the doors but in fact we see them very often in Gümüşhane houses. In the rooms there are traditional couches called sedir in Turkish, and cupboards and containers for putting in different house furniture or material. The windows have a rectangular shape (vertical) and they are coherent with the typical window style of Gümüşhane houses. On each window there are 7 fences and on the exterior of the windows, there are ornament lines.

Süsleme Unsurları

Zeki Kadırbeyoğlu Evi üzerinde ahşap, alçı, kalem işi tarzında çeşitli, süsleme unsurları bulunmaktadır. Konağın doğu ve kuzey cephesinde pencerelerin üzerinde Kur'an-ı Kerim den ayetler, dualar ve isimler kalem işi süsleme şeklinde yapılmıştır. Yapının doğu cephesinde 6 kitabe bulunmaktadır. Kitabelerin içeriği şöyledir:

1. En-Nezafetu mine'l - iman (temizlik imandandır).
2. Men mâte gariben, fe-kad mâte şehiden, sadaka Rasullah (Gurbette garip olarak ölen şahit olarak ölmüştür. Allah Resülü doğruya söylemiştir).
3. Ali (Hz. Ali)
4. Bi'smillahi'r-Rahmani'r-Rahim (Rahman ve Rahim olan Allahın adıyla).
5. Ma-şa Allah (Allah'ın istediği gibi, Allah nazardan saklasın).
6. Ya Allah (Ya Allah).

Konağın kuzey cephesinde sağ odanın pencereleri üzerinde 4, sol odanın pencereleri üzerinde 3 ve iki odanın ortasındaki bölümde 2 olmak üzere Barok süsülmeler içinde toplam 9 kitabe vardır. Soldan sağa doğru:

1. Muhammed
2. Ya Fettah (Ey kollarının kapalı işlerini açan Allah).
3. Ya Allah
4. İnna Fetahnâ le-ke fethan mubinâ (Biz sana apaçık bir fetih verdik).
5. Ya Allah Yâ hu.
6. Bi'smillahi'r-Rahmani'r-Rahim (Rahman v Rahim olan Allâhın adıyla).

Kuzey cephenin sağ tarafındaki odanın yan duvarında bulunan kitabe:

7. Ma-şa Allah (Allah'ın istediği gibi, Allah nazardan saklasın).
8. Allah, Muhammed, Ebu Bekir, Ömer, Osman.
9. Yâ Ali

Kalem işi ile yapılmış süslemelerde Barok özellikler görülmektedir. Süslemelerde yazılar ve motifler lacivert renkli, güler ise sarı renkli kök boyalarla yapılmıştır.

Ornament Items

On Zeki Kadirbeyoğlu mansion, there are several wooden, plaster, engraving ornaments. On the east and north fronts of the mansion there are ornaments in form of engravings of verses, prayers and names from the Quran. There are 6 epigraphs on the east side of the structure. The content of the tablet is the following:

1. En-Nezafetu mine'l - iman (Cleanliness is Half of Faith).
2. Men mâté gariben, fe-kad mâté şehiden, sadaka Rasullah (The Prophet, peace be upon him, said: "He who dies in a foreign land dies a martyr.)
3. Ali (Hz. Ali)

4. Bi'smillahi'r-Rahmani'r-Rahim (In the name of Allah).
5. Ma-şa Allah (May Allah save him from evil eye).
6. Ya Allah (Ya Allah).

There are a total of 9 epigraphs inside the baroque ornaments: 4 on the north side, over the windows on the right room; 3 over the windows of the room on the left and 2 on the part in between the two rooms. It writes (from left to right):

1. Muhammed
2. Ya Fettah (Allah, who opens the closed doors of his subjects).
3. Ya Allah
4. İnna Fetahnâ le-ke fethan mubinâ (We gave you a clear conquer).
5. Ya Allah Yâ hu.
6. Bi'smillahi'r-Rahmani'r-Rahim (In the name of Allah).

The epigraph on the side wall of the room on the right of the north front:

7. Ma-şa Allah (May Allah save him from evil eye).
8. Allah, Muhammed, Ebu Bekir, Ömer, Osman.
9. Yâ Ali

On the epigraph on the side wall of the room on the right of the north front, there are baroque examples. The writings and motifs are navy blue whereas the roses are yellow.

Ali Erkan Evi

Bahçe içinde, zemin + 1 + çatı katlı yapı, ahşap dikmeler arası kerpiç dolgu tekniğinde inşa edilmiş olup, üzeri sıvalıdır.

Geniş bir bahçe içerisinde, eğimli bir arazi üzerine yapılan ev topografyaya uydurularak inşa edilmiştir. Zemin kat, 1. kat ve çatı katından oluşan bir kat düzeneğine sahiptir. Zemin kat duvarlarında taş malzeme kullanılırken, üst kat duvarları bağıdadi tarzda inşa edilmiştir. Zemin kata kuzey - doğu cephedeki çift kanatlı kapı aracı ile girilmektedir. Giriş kapısı önünde üç basamaklı kesme taştan yapılan merdiven yer alır. Çift kanatlı giriş kapısı üzerinde kapı ile aynı genişlikte demir parmaklıklı, 2 bölümlü bir pencereye yer verilmiştir. Kapının sağ kanadı üzerinde bulunan kapı tokmağı orijinaldir. Yine giriş kapısı üzerinde ahşaptan dışarıya taşınan olarak yapılmış bir alnılığa yer verilerek Gümüşhane evlerinde görülen genel özellikler yansımıştır.

Zemin katta taşlığın etrafında kiş odalarına yer verilmiştir. Odaların tabanları ilk zamanlarda taş dösemeli iken, sonraki zamanlarda ahşapla kaplanmıştır. Odaların tavanları ise, düz ahşap kaplamalı, süslemesizdir. Kuzey - doğu cephede giriş kapısı yanlarında dikdörtgen formlu ikişer pencereye yer verilmiştir. Zemin katta bulunan ahşap bir merdiven aracı ile yapının 1. katından sofaya ulaşılır.

1. katın duvarları her iki yanda ve ön cephede (kuzey - doğu) dışarıya 20 cm çıkıntılu olup, çıkış altlarında bağıdadi tekniğinde yapılmış profilli konsollar bulunmaktadır. Güney - batı yönden tek kanatlı bir kapıya giriş verilen 1. kat iç sofa etrafındaki odalar, mutfak ve tuvalet - banyo bölümlerinden oluşmaktadır.

Yapı topografyaya uydurulduğu için 1. kat girişi önünde sofaya ulaşmak için aşağı doğru götürülen 5 basamaklı bir merdiven vardır. Ön cephede ortada 2, yanlarda 3 dikdörtgen formlu (1/2 oranında) pencereye yer verilmiştir. Pencerelerin üst kısımları dışarıya çıkıntılı olarak yapılmıştır. Odalarda oturmak için sedirler, duvarlarda ise çeşitli ev eşyaları koymak için yüklüklere ve gömme dolaplara yer verilmiştir.

Çatı katına 1. katta bulunan ahşap bir merdiven aracılığı ile çıkmaktadır. Çatı katı odaları diğer Gümüşhane evleri odalarına göre daha küçük olarak düzenlenmiştir. Beşik çatılı yapının saçak sistemi dışarıya doğru taşınarak, kademeLİ bir şekilde düzenlenmiştir. Orijinali kiremit olan yapı, günümüzde saç tabakalarla örtülmüştür.

Zemin kat girişi üzerindeki kapı tokmağı ahşap kapı üzerinde dikkat çekicidir. Kapı tokmağı altında bulunan kilit deliği çerçevesinde bitkisel karakterli süsleme mevcut olup 19. yüzyıl eseridir.

Ali Erkan House

It is a base+1+attic structure and it is situated in a garden.

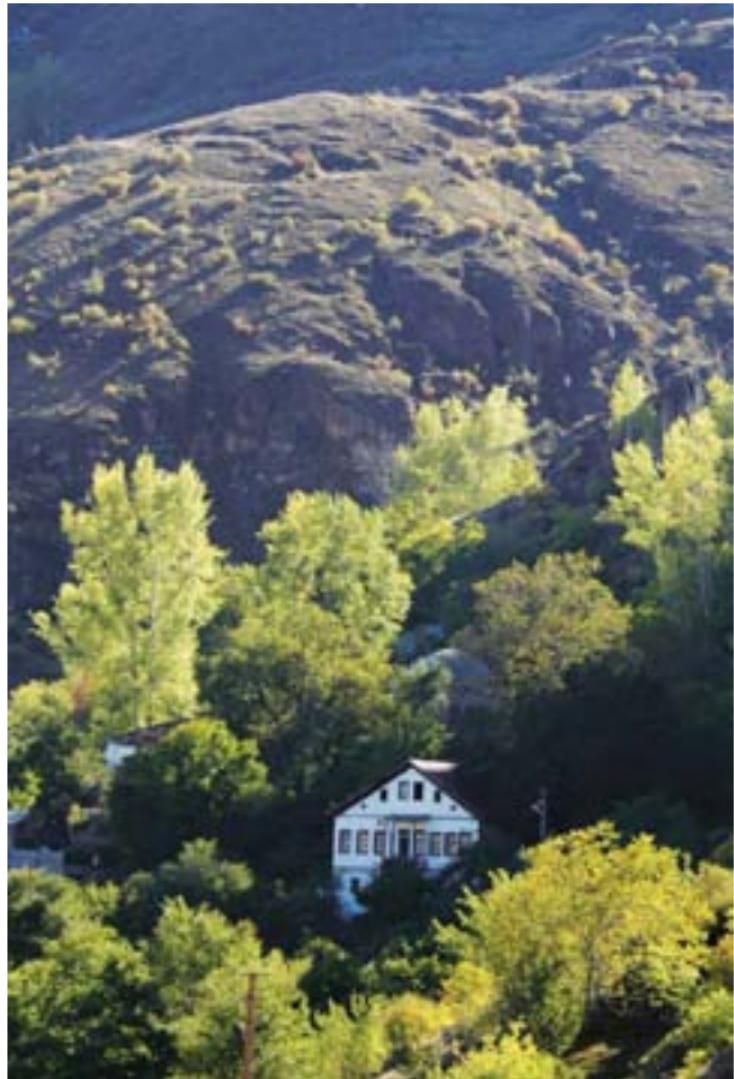
The house, situated in a big garden, is constructed on a slope in coherence with the topography. There is the rez-de-chaussée, 1st floor and the attic. The walls in rez-de-chaussée are made of stone whereas the walls in the upper floor are constructed in Bagdad style. Entrance to the rez-de-chaussée is through the door on the east front. In front of the entrance door, there is the stairs (3 steps) made of stone. On the entrance door, there is a window. The door knob on the right wing of the door is the original door knob. On this entrance door, there is a wooden brow which is a general characteristic of Gümüşhane houses. Around the courtyard on rez-de-chaussée, there are winter rooms. The surfaces of the rooms were first made of stone but later on were covered by wood. The ceilings of the rooms are wooden and there are no ornaments. On the north-east front, near the entrance door, there are two wooden rectangular windows. The wooden stairs on the rez-de-chaussée is the passage from the first floor to the sofa.

The walls of the first floor are 20 cm extended on two sides and on the front side (north-east) and below the windows there are consoles built in Bagdad technique. The first floor is composed of the rooms around the interior sofa, kitchen and WC-bath. The building is coherent with topography and that is why there is a stairs in front of the 1st floor entrance going downwards for reaching the sofa. On the front side there are 2 windows in the middle and there are

3 rectangular (size ?) windows on the sideways. There are couches, containers and cupboards in the rooms.

You can pass to the attic through the wooden stairs on the first floor. The rooms in the attic are smaller compared to the rooms in other Gümüşhane houses. The eaves system of the cradle like roof of the house is extended to the exterior with degrees. The original of the house is made of tile but today it is covered by sheets.

The door knob on the entrance doorin the rez-de-chaussée attracts attention. There are ornaments around the lock hole and it is a product of 19th century.

Ahmet Kaya Evi

Geç Osmanlı Çağı mimarisi olan bu yapı, bahçe içinde zemin+1 katlı olup, zemin katı ahşap hatıl arası moloz taş, 1. kat ise ahşap dikmeler arası kerpiç dolgu tekniğinde inşa edilmiş, üzeri sıvalıdır.

32

Yapıya giriş, cephede ve ortada bulunan ahşap çift kanatlı kapı ile sağlanmaktadır. Kapı üzerinde kare formlu bir pencere, yanlarda ikişer pencere açıklığı yer almaktadır. 1. kat her iki yanında yaklaşık 15 cm genişliğinde çıkmalıdır. Çıkmalarda 1.1.5 oranında ve dikdörtgen formlu ortada ise kemerli 2 pencere açıklığı mevcuttur. Bu kattaki sıvaların coğunuğu dökülmüştür.

Yapının kuzey cephesi sağındır. Çatı arası samanlık olarak kullanıldığı için küçük boyutta 2 havalandırma penceresi bulunmaktadır. Güney cephede bir kapı ile her 2 katta da 2'şer pencere açıklığı yer alır. Batı (arka)cephe tek katlı olup, ortada 1 kapı ve kapının solunda 2 pencere açıklığı yer almaktadır.

Karnıyarık planlı yapının, alt katında servis mekânları üst katında ise yaşama mekânları yer almaktadır. Yapı kırma çatılı olup, üzeri sac, saçak altı ise ahşap kaplıdır.

Ahmet Kaya House

This is a late Ottoman era architecture. It situated in a garden with a rez-de-chaussée +1 style.

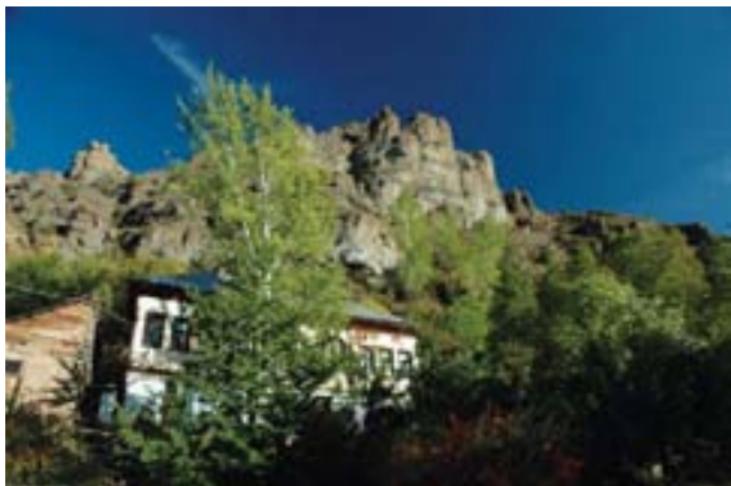
The entrance to the house is through a wooden door (with two wings) on the front and in the middle. On the door, there is a square

window and on the side, there are two windows each. The first floor is approximately 15 cm ascent on the two sides. On the ascents, there is a rectangular window hole size 1.1.5. and in the middle there are two window holes. The most of the plaster on this 1st floor fell down.

The north front of the building is blind. The attic is used as hayloft and there are 2 small sized windows. On the south front, there is a window and on each of the two floors there are two window holes. The west (back) front has one floor and there is one door in the middle and on the left side of the door, there are two window holes.

On the upper floor, there are living spaces where as below, there are serving areas.

Fahri Gümüşeli Evi

Bahçe içindeki, zemin +1 katlı yapının zemin katı ahşap hatıl arası moloz taş, 1. katı ise ahşap çatkı kerpiç dolgu tekniğinde inşa edilmiştir. Her iki katta sivalıdır.

Süleymaniye Mahallesi'nde eğimli bir arazi üzerine doğu-batı istikametinde, dikdörtgen planlı inşa edilmiştir. Zemin kat ve 1. kattan oluşan bir kat düzenlemesine sahiptir. Yapının zemin katı ahşap hatıl arası moloz, 1. katı ise ahşap çatkılı kerpiç dolgu tekniğinde yapılmıştır. Her 2 katta sivalıdır. Yapıya batı cephedeki çift kanatlı bir kapı ile giriş sağlanmıştır. Kapının üzerinde taşlığı aydınlatmak için yatay dikdörtgen formlu bir pencereye yer verilmiştir. Yan taraflarda ise birbirinden farklı form gösteren ikişer pencere bulunmaktadır. Zemin katın tavan dösemeleri düz ahşap döseme sistemi olup, geçen zaman süresinde herhangi bir tahribata ve bozulmaya uğramaması kullanılan malzemenin kaliteli olduğunu göstermektedir.

Zemin katta bulunan ahşap bir merdiven vasıtıyla yapının 1. katına ulaşılır. 1. kat sofa ve etrafındaki odalarдан oluşmaktadır. 1. kat dış cephe - batı yönde - dışarıya taşılarken manzaraya yönlendirilmiştir. Çıkma altlarında ve köşelerinde profilli konsollara yer verilirken cephe hareketlendirilmiştir. Çıkmalarda 1/1.5 oranında düzenlenmiş dikdörtgen formlu 8 adet pencereye yer verirken, ortada bu forum değiştirilerek kemerli pencere düzenlemesi uygulanmıştır. Ortada yay kemerli pencere sisteminin uygulanmasının nedeni; yapı cephesinin hareketliliğinin desteklenmek istenmesidir.

1. katın sofa etrafındaki odalarda sedirlere ve gömme dolaplara yer verilmiştir. Özellikle gömme dolaplar büyük olarak düzenlenmiş, çift kanatlı kapaklarla örtülmüştür. Bu dolaplar çeşitli ev eşyalarının konulması, iç mekândaki yükü hafifletmesi ve rahatlatmaları yönüyle önemlidir. Odaların kapılarının tavan ve yer dösemelerinin temiz ahşap yapıların dikkat çekicidir.

4 kademeli olarak düzenlenen saçak sistemi Gümüşhane evlerinin genel özelliğini yansıtır. Semer çatı ile örtülen yapının çatısı saçak sistemi ile uyumludur, bağlantıları iyi sağlanmıştır. Bu eser, Geç Osmanlı Dönemi'ndeki mimari sitilindedir.

Fahri Gümüşeli House

The house is situated in a garden and it has a rez-de-chaussée+1 style. Both of the floors are plastered.

The house is built in Süleymaniye Quartier on a slope on the east-west direction with a rectangular plan. It has a rez-de-chaussée and the 1st floor. The rez-de-chaussée of the building is made of wood and debris and the 1st floor is made by wooden and sun-dried brick. Both of the two floors are plastered. The entrance is through a door (two wings) on the west front. On the door there is a rectangular window used for lighting purposes. On the sides, there are two windows each with different sizes. The surface is wooden and since it was not damaged through the years, it is of good quality.

You reach the first floor by using the wooden stairs on the rez-de-chaussee. The 1st floor is composed of the sofa and the rooms around the sofa. The 1st floor on the exterior is extended to the west for the view. On the ascents, there are 8 rectangular windows with 1/1.5 ratio. On the middle there are windows.

In the rooms around the sofa in the 1st floor, there are couches and cupboards. Especially the cupboards are designed in large sizes and covered by covers with two wings. These cupboards are important for putting the materials. The doors of the rooms and the ceiling and floors are in very good condition which is interesting.

The eaves system with four layers is a general characteristic of Gümüşhane houses. The roof of the house is coherent with the eaves system and they are linked smoothly. This house is an example of late Ottoman architecture.

Rafet Çubukçu Evi

Bahçe içerisindeki yapı zemin+1 katlıdır. Zemin katı moloz taşla yiğma tekniğinde, 1. katı ise ahşap çatkı arası kerpiç dolgu tekniğinde inşa edilmiştir. Köşelerde ve kat arası silmelerinde kesme taş kullanılmıştır.

Geniş bir bahçe içerisinde doğu - batı yönünde inşa edilen yapı 2 katlı olarak yapılmıştır. Dikdörtgene yakın bir plan şemasına sahip evin zemin kat duvarlarında taş malzeme, 1. kat duvarlarında ise ahşap, çatlıklar arasında kerpiç malzeme kullanılmıştır.

Doğu cephede zemin kata giriş sağılayan kapıya, kesme taşlardan yapılmış çift yönlü 7 basamaklı merdiven aracılığı ile ulaşılır. Taşlar birbirine demir pençelerle tutturulmuştur. Ahşaptan çift kanatlı olarak yapılan giriş kapısının üzerinde kapıyla aynı genişlikte 2 bölümlü pencere sistemine yer verilmiştir. Bu pencere aracılığı ile iç sofa aydınlatılmaktadır. Girişin üzeri cumbalıdır. Ahşap dikmelerle taşınan cumbanın üzeri üçgen alınlıklıdır. Zemin kat giriş kapısının taş sövesi ve kilit taşı dikkat çekicidir. Kilit taşı üzerinde kitabelik kısmı bulunmaktadır. Fakat yapının kitabı günümüze ulaşamamıştır.

Zemin katta iç sofa etrafında kiş odalarına ve kılere yer verilmiştir. Sofanın tabanı taş, odaların ise ahşap dösemelidir. Zemin katta giriş kapısı üzerinde gördüğümüz kilit taşı, pencerelerin sövelerinde de vardır. Dışarıya taşkın olarak verilen kilit taşları dikkat çekicidir. Zemin katı 1. kata bağlayan herhangi bir geçiş unsuru yoktur.

1. kata giriş kapının batı cephesinden sağlanmıştır. Doğu cephedeki zemin kat girişi ile ayın özellikler gösteren giriş kapısı, zemin kat girişine nazaran daha yüksek tutulmuştur. Zemin kattaki sövelerin taş, 1. kattaki kapı sövelerinin ahşap olması dikkat çekicidir. 1. kat iç sofa etrafındaki 4 odadan oluşmaktadır. Batıdaki girişle başlayan sofa doğu cephede cumba ile sonuçlanmıştır. Cumba, 2 dikme ile taşınmaktadır.

Yapıda odaların ve sofanın ısıtilması için duvarların içine yerleştirilmiş iki sobaya yer verilmiştir. 1. kattaki pencerelerin formatları alt kattaki pencerelerle aynı özellik göstermektedir. Cumbanın çatı saçak sistemi ile birleştiği yerde oluşan üçgen alınlık yapı cephesini taçlandırmakta, doğu cepheye hareketlilik kazandırmaktadır. Kırma çatılı yapının 60 cm genişliğindeki saçak sistemi cumba kısmında kademeli olarak ve daha taşın bir şekilde yapılmıştır. İlk dönemlerde kiremit ile kaplı olan çatı günümüzde sac tabakalarla örtülmüştür.

Rafet Çubukçu House

The house is situated in a garden and it has a rez-de-chaussée +1 style. The ground floor is made by stone whereas the first floor is made by sun-dried brick. On the edges and between the floors stone were used.

The house is built inside a large garden in the east-west direction and it has two floors. It has a quasi rectangular plan. The walls in the ground floor were made of stone whereas the walls in the 1st floor are made of wood.

There is a 7 steps stairs made of stone which serves as the entrance to te ground floor on the east front. The stones are attached to each other by iron nails. On the entrance door there is a system that has a window (with 2 wings) having the same width as the door. The interior sofa is enlightened by the window. The top of the entrance has a window seat. The stone frame and the keystone of the entrance door attract attention. On the keystone, there is a place for the epigraph however the epigraph did not survive till today.

On the ground floor, there are winter rooms and a cellar around the sofa. The base of the sofa is made of stone and that of the rooms is made of wood. The keystone on the entrance door in the ground floor also seen in the window frames. The keystones attract attention. There is not any passage from the ground floor to the 1st floor.

The entrance to the 1st floor is through the west front. It has the same characteristics as the entrance door in the east side but yet higher. It is interesting to see that door frames on the ground floor

are made of stone whereas those on the 1st floor are made of wood. The 1st floor is composed of 4 rooms around the sofa. The sofa starts with the entrance on the west and ends with the window seat on the east. The window seat is carried by two pillars.

There are two stoves placed inside the walls. The formats of the windows on the 1st floor are similar with the windows on the ground floor. The eaves system that has a width of 60 cm is done with layers. The roof was in the beginning covered by tile but today it is covered by sheets.

Surp Karabet (Ermeni Kilisesi)

Yapı, Süleymaniye Mahallesi'nde bulunmaktadır. 18 m x 12,6 metre ölçülerinde üç nefli bazilikal planda inşa edilmiştir. Kilisenin güney kesiminde 5 metre genişliğinde bir paraklesion bölümü vardır. Üst örtüsü ve güney duvarı büyük ölçüde yıkıktır. Yapının batı cephesi sağlam olup, bu cephede bir giriş, üç de pencere açıklığı mevcuttur. Girişin üzerinde sivri kemerli bir pencere açılmış, onun üzerinde de yonca yaprağı şeklinde küçük bir pencere bulunmaktadır. Giriş kısmı günümüzde büyük ölçüde yıkılmıştır. En sağlam cephesi kuzey duvarıdır. Bu cephede üç kemer dizisine yet verilmiştir. Her kemer içinde birer pencere açılmıştır. Kilisenin doğu cephesini oluşturan üçlü apsis, içten ve dıştan yarınluk yuvarlak şeklinde düzenlenmiş, içerisinde sıvalıdır. İçi sıvalı olan mekânda günümüzde de kısmen belirlenebilen fresko tekniğinde izler bulunmaktadır. Yapının giriş, pencere, köşe taşları ve kemerler düzgün kesme taş ile diğer kısımları moloz taş ile örülüdür.

Surp Karabet (Armenian Chruch)

The church is in Süleymaniye district. It is built on the three-nave basilica plan with dimensions of 18 m x 12,6 meters. On the South of the church, there is the paraclesion, 5 meters wide. The ceiling and its south wall are mostly ruined. The intact West facade includes an entrance and three window apertures. Above the entrance, there is a sharp arched window and above it, there is a small trefoil shaped window. Nowadays, the entrance is mostly ruined. The most intact facade of the church is the North facade. This facade contains three sets of arcs. For each of them, a window had been pierced. The abscissa that constitutes the east facade of the church is organized as a half round both outside and inside. The inside is plastered. In the plastered site, there are mural painting marks that can still be partially detected. The material that is used for the entrance, windows, corner stones and the arcs of the church is face stone while for the other parts, it is rubble stone.

Hegios Gergios Metropolitik Kilise

Yapı Süleymaniye Mahallesi'ndedir. İlk ismi Haġia Tiriada'dır. Oldukça eski bir kilisedir. 1613 - 1726 yıllarında iki onarım geçirmiştir. Kilise, 18 metre x 12,6 metre ölçülerinde üç nefli bazilikal şemada inşa edilmiştir. Kilisenin güney kesiminde 5 metre genişliğinde bir paraklesion bölümü vardır. Üst örtüsü ve güney duvarı büyük ölçüde yıkıktır. Yapının batı cephesi sağlam olup, bu cephede bir giriş üç de pencere açıklığına yer verilmiştir. Girişin üzerine sıvri kemerli bir pencere açılmış, onun üzerinde de yonca yaprağı şeklinde küçük bir pencere bulunmaktadır. Yapının en sağlam cephesini kuzey duvarı oluşturmaktadır. Bu cephede üç kemer dizisine yer verilmiş, her kemer içinde birer pencere açılmıştır. Orta kemerin üzerinde yonca yaprağı şeklinde küçük bir pencere bulunur. Kilisenin doğu cephesini oluşturan üçlü apsis, içten ve dıştan yarımyuvarlak düzenlenmiş ve içerisinde sıvanmıştır. Orta apsis ve yan apsislerde birer pencere vardır. İçi sıvalı olan mekânda kısmen belirlenebilen fresko izleri bulunmaktadır. Yapının giriş, pencere, köşe taşları ve kemerler düzgün kesme taştan, diğer kısımları moloz taştan örülülmüştür.

Hegios Gergios Metropolitan Church

The church is in Süleymaniye district. Its former name is Haġia Tiriada. It is an ancient church. The church passed through two restorations between 1613 - 1726. It is built on the three-nave basilica plan with dimensions of 18 m x 12,6 meters. On the South of the church, there is the paraclesion, 5 meters wide. The ceiling and its south wall are mostly ruined. The intact west facade includes an entrance and three window apertures. Above the entrance, there is a sharp arched window and above a small trefoil shaped window. Nowadays, the entrance is mostly ruined. The most intact facade of the church is the North facade. This facade contains three sets of arches. For each of these arches, a window had been placed. The abscissa that constitutes the east facade of the church is organized as a half round both outside and inside. The inside is plastered. In the plastered site, there are mural painting marks that can still be detected partially. The material that is used for the entrance, windows, corner stones and the arcs of the church is face stone while for the other parts, it is rubble stone.

Hagios Ionnas Kaya Manastırı

Yapı, Çatal Kaya'nın hemen altında yer almaktadır. 1819 - 1832 yıllarında onarılarak freskolarla süslenmiştir. Yapı yoldan yaklaşık 100 metre yükseklikte 20,4 metre x 7,80 metre ebatlarında doğu - batı istikametinde tek nefli olarak inşa edilmiştir. Kilisenin güney ve batı kısmı duvarlarla çevrilmiş, diğer kısımları kayanın düzenlenmesiyle oluşmuştur. Üst örtüsü yıkık olan kilisenin kalan izlerden beşik tonozla örtülü olduğu anlaşılmaktadır. Güney duvarında bulunan dört pencere açıklığı ile iç mekân aydınlatılmaya çalışılmıştır. Giriş batıdan açılmış, günümüzde büyük ölçüde yıkılmış durumdadır. Güney duvarında, pencere aralarında ve yarı payeler üzerinde tespit edilen freskolar, konuları bakımından ilgi çekicidir. Filizler (Şerit) halindeki sahnelerden, en alt sıra oldukça bozulmuştur. Sadece başlardaki haleler kalmıştır. İkinci filizde kilisenin ileri gelenleri tasvir edilmiştir. Figürlerden birisi Aziz Hermogenes'tir. Elinde yuvarlak ve kubbeli bir yapının maketini tutmaktadır. 3. frizin sol tarafında bir Genesis (İsa'nın doğumunu) kompozisyonu, 2. yarı paye üzerinde Aziz Simeon Stylites'in tasviri, 2. sathi kemerde Hz. İsa'nın din adamlarıyla münakaşası ve Sameryalı kadınla kuyu başındaki sohbeti görürlür.

Hagios Ionnas Rock Monastery

The monastery is situated right below Çatalkaya. It was restored between 1819 - 1832 and decorated with mural paintings. The monastery (built approximately with an altitude of 100 meters from the road) was built with 20,4 meters x 7,80 meters size on east-west direction with a single-nave. The South and West of the church is surrounded with walls and the other sides had been constructed by giving shape to the already existing natural rocks. The traces that are left from the ruined ceiling show that it was covered with barrel vault. The four window apertures on the South Wall were aimed to enlighten the inner space. The entrance was on the West and nowadays it is mostly ruined. The mural paintings detected on

the South wall, between the windows and on the half pentendives are interesting because of the subjects they cover. The scenes are designed as lines. The bottom line of the scenes is mostly ruined, only the aureoles above the heads are left. On the second line, the notables of the church are depicted. One of these figures is Saint Hermogenes. He is depicted as keeping on his hand the model of a spherical domed building. On the left side of the third frieze the Genesis (Jesus Christ's birth) is depicted, whereas on the second half pendentive there is the depiction of Saint Simeon Stylites and on the surface arch, the discussion between Jesus and the ecclesiastics, and the conversation he held next to the well with the Samaritan woman.

Hagios Stephanos Manastır Kilisesi

Süleymaniye Mahallesi'nde, kısmen düz bir alan üzerinde inşa edildiği ve XIX. yüzyılda tamir gördüğü bilinir. Üç nefli basilika planda inşa edilen yapının dış taraftan yarım yuvarlak şeklinde dışarıya taşkın apsisleri mevcuttur. Ayakta kalan duvarların iç kısmında sıvalı olan alan üzerinde fresko izlerine rastlanır. Evelce çift meyilli bir çatı ile örtülü olan yapının kuzeybatı duvarları ayakta olup, diğer kısımlarının büyük bir bölümü tahrip olmuş ve üst örtüsü yıkılmıştır. Yapının pencere ve girişlerinde düzgün kesme taş, malzemesi kullanılmış olup, beden duvarları ise moloz taş malzemeden inşa edilmiştir.

Hagios Stephanos Monastery Church

It is known that the church was built in Süleymaniye District, on a partially plain land and that it was restored in XIX. century. The church built on three-nave basilica plan has abscissas on the external facades as semi spheres. There are traces of mural paintings on the plastered areas of the intact walls' inner side. The building's (which once upon a time was covered with a double pitched roof) North walls are still intact, however the other parts and the roof are mostly ruined. The material that was used for the entrance and the windows of the building is face stone, while for the main walls it was rubble stone.

Hagios Theodoros Kilisesi

Süleymaniye Mahallesi'nde, Camii Sağır Mevkii'nde, yolun üst tarafında eğimli bir arazi üzerinde inşa edilmiştir. Süleymaniye Mahallesi'nde bulunan kiliselerin en eski tarihli inşa edilenidir. 1480'de madenciler tarafından yaptırılmıştır. 1702 yılında kısmen onarım görmüştür. Kilise 11,7 metre x 8,8 metre ölçülerinde üç nefli bazilikal planda yapılmıştır. Doğu kesimi kayalık bir alana yaslandırılmış, yan nefleri ana kayanın düzleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Nefler bir birlerinden apsis önünde payelerle, ortada sütunlarla ayrılmıştır. Günümüze sadece apsis önünde, kesme taştan örülən kuzeydoğudaki paye gelebilmiştir. Kilisenin en sağlam kalabilen kısmı apsisidir. Apsiste duvar içerisinde açılmış sağlam nişler vardır. Yan taraftaki nişlerin alt kısmı tek, üst kısımları da iki bölümlü olup, dikdörtgen çerçeveye içerisinde alınmıştır. Apsis tonozları içerisinde akustik amaçlı olarak küpler yerleştirilmiştir. Duvarların büyük bir bölümü tahrip olmuş, üst örtüsü yıkılmıştır. Kilisenin güneydoğu köşesinde kayalık alan içerisinde ayazma ya da mezar olabilecek bir mekân da bulunmaktadır.

Hagios Theodoros Church

It was built on an inclined land on the upper side of the road in Süleymaniye district's Camii Sağır Area. It is the oldest church built in Süleymaniye District. In 1480 the miners built it. In 1702, it had been partially restored. The church was built with 11,7 meters x 8,8 meters size on three-nave basilica plan. Its east side leans on a rocky zone and its side naves are constructed by giving shape to the main rock. The naves are separated by each other with pendentives in front of the abscissas and with columns in the middle. Today, the only surviving pendentive is the one in front of the abscissa on the northeast, which is made of face stone. The most intact part of the church is the abscissa. On the abscissa there are niches pierced in the wall. The side niches' down part is single-segmented, the upper part has two segments and it is in a rectangular frame. Inside the pendentives of the abscissa, some cubes are replaced for acoustical reasons. Most of the walls are damaged and the ceiling is ruined. On the southeast corner of the church, there is a space in the rocky area which might have been a cemetery or a holy spring.

Panaghia Kaya Kilisesi

Süleymaniye Camii Sağır Mevkii'nde bulunan Kaya Kilisesi, şehrin kuzeyinde kayalık bir alanın içerisinde inşa edilmiştir. Üslup özelliği nedeniyle bölgedeki diğer kiliselerle benzerlik gösterdiğiinden XIX. yüzyıl olarak tarihlendirilmektedir. Kilise, çevresine hâkim bir kayalık üzerinde güney ve batı kesimlerde duvar örülerek yapılmıştır. Kilisenin iç mekânı 10,95 metre x 8,03 metre ölçülerindedir. Yapının kuzey tarafı kayalık bir alanın düzleştirilmesiyle oluşturulduğu için simetrik değildir. Kuzey tarafta 2,40 metre x 4,5 metre ölçülerinde doğal kayalık alan ayazmadır. Kilisenin buraya inşa edilmesinin amaçları arasında buradan çıkan kaynak suyunun da yer olması düşünülebilir. Suyun çıktıığı kaynak bölümünün önüne bir duvar örülerek küçük bir açıklık bırakılmıştır. Kilise, bu mekânın güney tarafına moloz taş duvar örülerek tek nefli olarak yapılmıştır. Doğusuna yerleştirilen apsis, yarı yüksekliğe kadar ana kayaya işlenmiş, yaridan yukarı kısmı ise taş ve tuğladan oluşan yıllarında yapıldığı kaynaklarda geçmektedir. Günümüzde mevcut olmamasına rağmen güney duvarı üzerinde aziz tasvirlerinin varlığından söz edilmektedir. Yapının üst örtüsünün tamamen yıkılmış, kalan izlerden beşik tonoz örtülü olduğu anlaşılmaktadır.

Panaghia Rock Church

The rock church that is situated in Süleymaniye district's Camii Sağır Area is built on the North of the city on a rocky area. Considering the style similarities with the other churches in the area, it dates back to XIX. century. The church is constructed on a high rock with walls on its South and West sides. The inner space of the church is 10,95 x 8,03 meters . Since the North of the building is built by giving shape to a rocky area, it is not symmetrical. The natural rocky area of 2,40 x 4,5 meters on the North is a holy spring. It is possible that one of the reasons of the church's being built on this spot was the spring water. In front of the spring, they built a wall with a small aperture. The church is built by a wall made with rubble stone on the South side, on a single-nave plan. The sources say that half of the abscissa situated on its east side is carved on the rock, and the upper half is built with stone and brick in the coming

years. The sources mention about depictions of the saints (they don't exist today) on the South Wall. With remains of the completely ruined ceiling, it is understood that it was made of barrel vault.

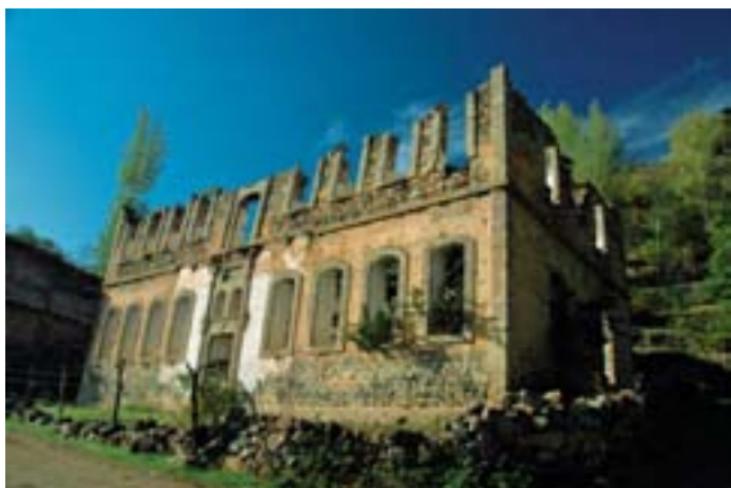
Metropolitan Binası

Süleymaniye Mahallesi'nin batısında eğimli bir arazi üzerinde, dikdörtgen bir alan üzerinde yer alan Metropolitan Binası (Yönetim Binası) aynı mevkideki 'Metropolitan Okuluna' 100 metre mesafededir. İki katlı olarak düzenlenen yapının kat araları ve üst örtüsü tamamen yıkılmıştır. Yapının kapı, pencere ve köşe taşları ile girişlerinde düzgün kesme taş, malzemesi kullanılmış olup, beden duvarları ise moloz taşla örülmüştür. Pencere üzerlerinde ise bağdadi tekniği kullanılmıştır.

Metropolitan Building

The Metropolitan Building (Administration Building) that is situated on an inclined land on the West of Süleymaniye District is at a distance of 100 meters from the "Metropolitan School" in the same district. The building was organized as a two floor building; its ceiling and the ground between the floors are completely ruined. The material that was used for the door, window and the corner stones is face stone while the main walls were made of rubble stone. And the part above the windows was designed in Baghdad technique.

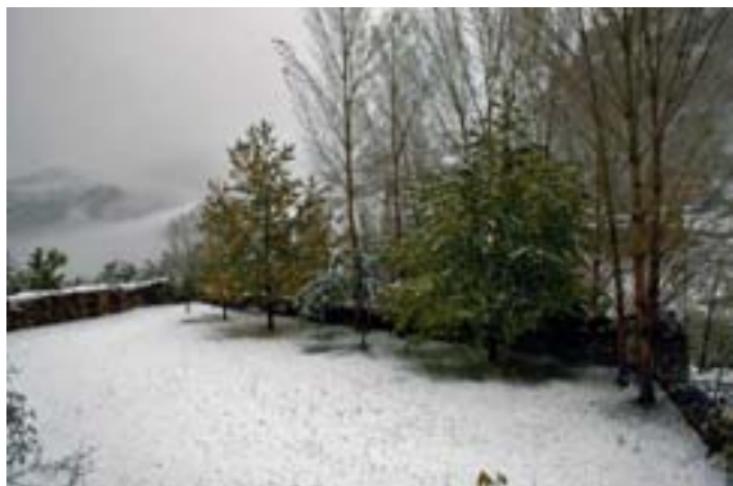
Metropolitan Okulu (Rum Okulu)

Süleymaniye Mahallesi'nin batısında eğimli bir arazi üzerinde yer alır. 18,30 metre x 11,28 metre ebatlarındaki yapı iki katlı olarak düzenlenmiştir. Ancak kat araları ve üst örtüsü tamamen yıkılmıştır. Okul olarak kullanılan bu eğitim yapısının biri kuzeyden, diğeri güneyden olmak üzere iki kapısı bulunmaktadır. Güney girişi günümüzde büyük ölçüde korunmuştur. Kapı düz lentolu olup, kilit taşı üzerinde bir kemer sorgucu işlenmiştir. Kapının her iki yanında iki sütunce ve üzerinde sütun başlığına yer verilmiştir. Girişin üzerinde basık kemerli iki kemer açıklığı, iki yandan birer sütunce ile sınırlanmıştır. Sütuncelerden birinin başlığı iyon tarzında düzenlenmiştir. Pencerelerin üzerindeki günümüzde boş olan dikdörtgen çerçeveli kısmın kitabelik olması mümkündür. Bu bölümün üzerinde 2. kata açılan dikdörtgen çerçeveli basık kemerli bir pencere açıklığına yer verilmiştir. Güney cephe oldukça hareketli, dışa açık şekilde düzenlenmiş, girişin her iki yanında, alt kat ve üst katlarda basık kemerli dörder pencere bulunmaktadır. Doğu ve batı cephesi ise bir birinin tekrarı şeklindedir. Yapının pencere ve girişlerinde düzgün kesme taş, malzemesi kullanılmış olup, bu taşlar iç kısımlardan bir birine metal kenetlerle tutturulmuştur. Yapının beden duvarları ise moloz taş malzemeden inşa edilmiş ve üzeri sıvanmıştır.

Metropolitan School

It is situated on an inclined land in the West of Süleymaniye District. 18,30x11,28 meters building had two floors. However the ceiling and the ground between the floors are completely ruined. The building that was used as a school has two doors; one of them is on the North, the other is on the South. The South entrance is in good shape today. The door is with transom. On the both sides of the door, there are two pilasters and above them two column headings. Above the entrance, two obtuse arches end

with pilaster on the two sides. One of the pilasters' heading is designed on Ionian style. The empty rectangular frame above the windows was possibly keeping an inscription within. Above this part, there is a window aperture with a rectangular frame and an obtuse arc which opens to the second floor. The South facade is designed notably dynamic and open to the outside. On the both sides of the entrance, on the first and other floors there are four windows with obtuse arcs. The east and west facades are the same. The material that is used for the entrance and the windows of the building is face stone. These stones are connected to each other with metal clamps. And the main walls of the building are made of rubble stone and they are plastered.

Eski Hükümet Konağı

Bu günü Gümüşhane'nin eski yerleşimindeki ilk hükümet konağı, dikdörtgen plan üzerine yapılmıştır. Günümüzde ise 1. kat duvarları 1-1,5 metre yüksellikte ayakta kalmıştır.

Old Government House

The first city house of old Gümüşhane was done on a rectangular plan. Only the walls of the 1st floor survived till today.

Süleymaniye Camii

Eski Gümüşhane yerleşiminde, şimdiki Süleymaniye Mahallesi'nde 16. yüzyılda, Kanuni Sultan Süleyman döneminde yaptırılmıştır.

Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırılan cami, birkaç kez onarım geçirmiştir. Dikdörtgen planlı yapı, mihrap önüne dikey uzanan üç neften meydana gelmiştir. Nefler altı ahşap direkle bölünür, destekledikleri tavan ve düz toprak dam da çatıyla örtülmüştür. Minaresi kalın silindirik bir gövdeye sahiptir. Camiye bitişik bir medresenin mevcut olduğu bilinir.

Süleymaniye Mosque

Süleymaniye Mosque was built by Sultan Süleyman the Magnificent in the Süleymaniye Quartier in the 16th century.

Süleymaniye Mosque had gone through many renovations. The mosque which has a rectangular plan is made of 3 naves that stand vertically in front of the niche. The naves are divided by six wooden columns and they support the ceiling which is covered by the roof. Its minaret has a thick cylinder body. It is known that there used to be a medrese just next to the mosque.

Mescit - İlkokul

Eski Gümüşhane (Süleymaniye Mahallesi), 19. yüzyılda Gümüşhane evleri mimari tarzında yapılmış mescit olarak kullanılmıştır.

Yapı, Süleymaniye Camii'nin güney doğusundadır. Zemin +1 kat üzerine inşa edilmiş ve eski tarihlerde mescit olarak kullanılmıştır.

Mesdjit - Primary school

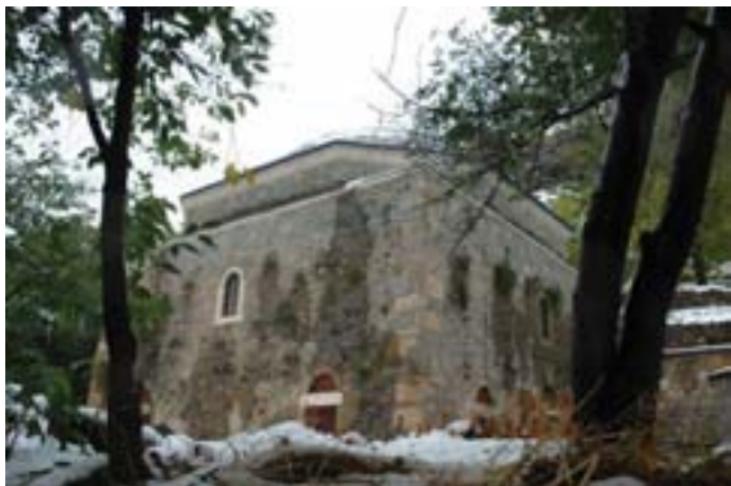
It was constructed in the 19th century, in the Gümüşhane house style, and it was used as a mesdjit.

The building is on the south east of the Süleymaniye Mosque. It was built in a ground floor+1 floor style and in the old times it was used as a mesdjit.

Küçük Cami

Yerleşim, Süleymaniye Camii arkasında bahçeler içerisinde yer alır. Danışmendlilerin eski Gümüşhane'yi ele geçirdikleri zaman yapıldığı söylenir. 15. yüzyıla ait olan bu eser, kare planlı ve tek kubbeli tiptedir.

Küçük Cami diye anılan bu mescit, Ulu Cami'nin arkasında bulunan bahçeler içinde yer alır. Yapının tarihini belirten kitabe yoktur. Mimari görünüşü itibariyle oldukça eskidir. Danışmentlilerin Eski Gümüşhane'yi ele geçirdikleri zaman yapıldığı söylenir.

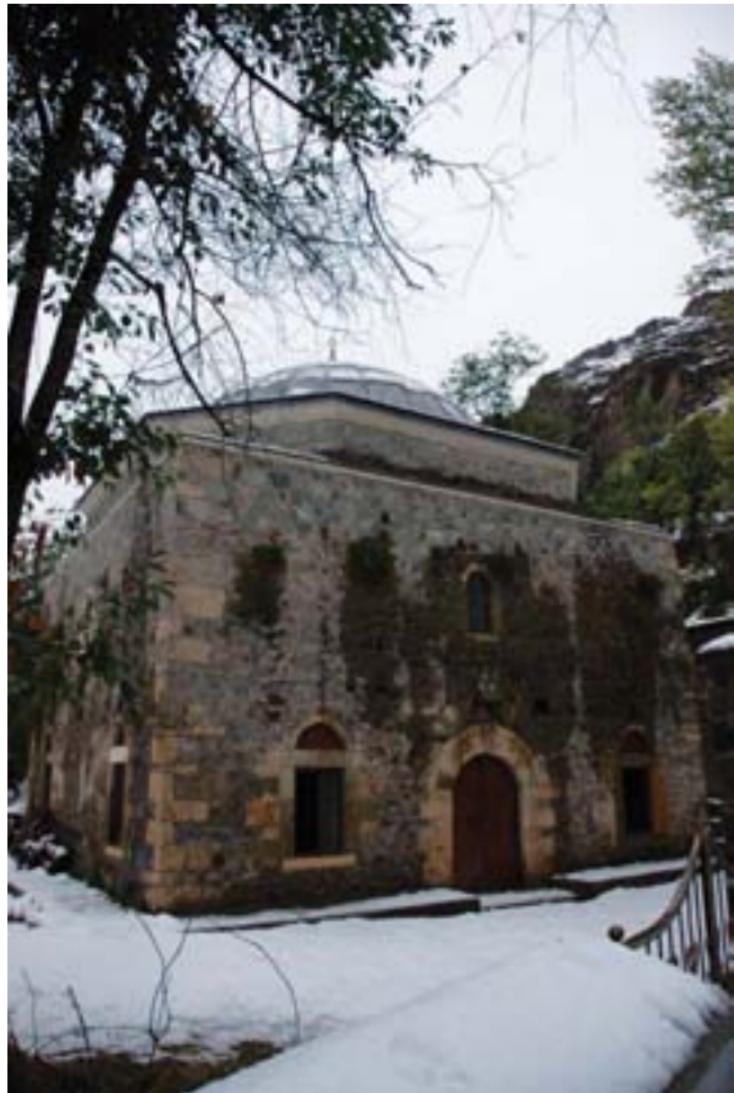
Mescit kare planlı ve tek kubbeli tiptedir. Kare mekândan sekizgen kasnağa intikal, yuvarlak kemerli tromplarla temin edilmiştir. Trompların araları sathi kemerlidir. Oldukça yüksek olan kubbe küçük taşlarla örülmüştür. Tamamen taştan yapılmış olan mescit, mihrabın ve kapının iki tarafında açılan pencerelerden ışık alır. Ayrıca mihrabın ve kapının üzerinde açılan birer pencere daha vardır. Kapı ve pencereler yuvarlak kemerlidir. 2006 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir.

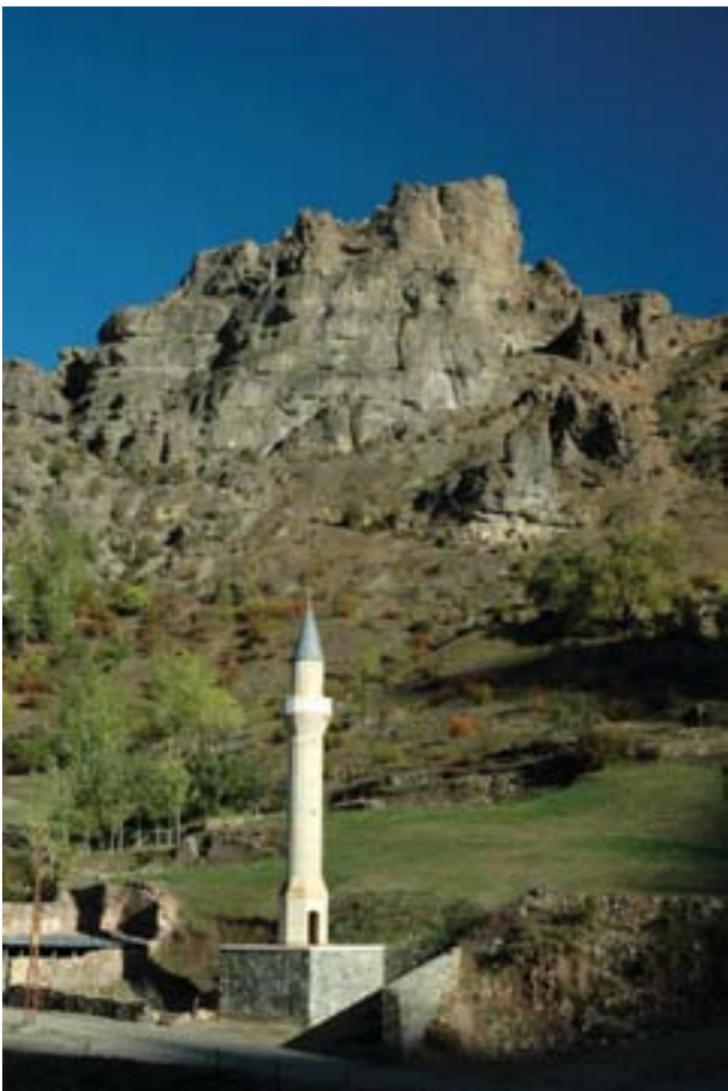
Küçük (Small) Mosque

It is situated at the back of Süleymaniye Mosque in the middle of the gardens. It is thought to be constructed when Danismends captured old Gümüşhane. This 15th century architecture has a square plan and it has one dome.

This mesdjit, called as Küçük (Small) Mosque is in the middle of a garden. There is not any epigraph stating the construction date of the mosque.

The small mosque has a square plan and it has one dome. The transition from the square area to the octagonal hoop is done by round vaulted tromps. The in-between of the tromps are vaulted. The dome which is quite high is built by using small stones. The mosque is totally made of stone and it takes its light from the windows on the two sides of the niche and the door. The door and windows have round arches. Küçük (Small) Mosque was renovated by the Regional Directorate of Foundations in 2006.

Minare 1

Süleymaniye Mahallesi yerleşiminde bulunan bu eser 15. yüzyıla aittir. Tek şerefeli olan bu minarenin camisi yıkılmıştır. Minare ise 2006 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir.

Minaret 1

This monument is in Süleymaniye Quartier and it belongs to the 15th century. The minaret has one balcony and its mosque had fallen down. The minaret was renovated by the Regional Directorate of Foundations in 2006.

Minare 2

Minarenin camisi yıkılmıştır. Halk arasında yıkık minare diye isimlendirilir. 2006 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir.

Minaret 2

This minaret is named as “fallen apart minaret” by the people. The minaret had been renovated by the Regional Directorate of Foundations in 2006.

Dere Camii Minaresi

15. yüzyıla ait olan bu eserin camisi, tabiat şartlarına bağlı olarak yıkılmıştır. 2006 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilmiştir.

The Minaret of Dere (River) Mosque

The mosque, an example of the 15th century, is destroyed due to weather and natural conditions. The minaret was renovated by the Regional Directorate of Foundations in 2006.

Misiroğlu Türbesi

Türbe Süleymaniye Mahallesi, Süleymaniye Cami altındaki mezarlıkta yer alır. Mısırlızade Hacı Tahir Efendi'ye aittir. Zatin 1840 yılında ölümüne müteakip yapılmıştır.

1760 yılında Mısır'da doğan Hacı Tahir Efendi, dedesi Mısır Kethüdası Süleyman Ağa'dır. Eğitimini El - Ezher Üniversitesi'nde tamamlamış, daha sonra bu üniversitede din âlimi olarak uzun süre görev yapmış ve Gümüşhane'ye dönmüştür.

Misiroğlu Tomb

The tomb is in Süleymaniye Quartier, in the cemetery below the Süleymaniye Mosque. It is the tomb of Haci Tahir Efendi. It was constructed in 1840, just after his death.

Hacı Tahir Efendi was born in Egypt in 1760. He was the grandson of Süleyman Ağa, chamberlain of Egypt. Hacı Tahir Effendi was educated at Al-Azhar University and then worked as a professor of theology at this university for long years and finally returned back to Gümüşhane.

Köprü

Yuvarlak kemerli tek gözlü moloz ve kesme taştan yiğma tekniğinde yapılmış olup, 19. yüzyıl eseridir.

Eski Gümüşhane'de Camii Sağır Mahallesi'nde yuvarlak kemerli, tek gözlü moloz ve kesme taştan yiğma tekniğinde yapılmıştır. Korkuluğu ve yazılı yoktur. Üzeri toprak olup, kemeri payanda ile desteklenmiştir.

Bridge

This bridge made of carved stone is an example of 19th century architecture.

It is situated in old Gümüşhane, in the Camii Sağır Quartier. It does not have a fender or a tablet. The upper part of the bridge is soil and its arc is supported.

Komiserin Çeşmesi

Çeşme, Süleymaniye Mahallesi'ne giderken yolun sol tarafındadır. Yek pare iki ayak üzerine sıvri kemerli tarzda yapılmış 19. yüzyıl eseridir.

Yek pare iki ayak üzerine yapılmış, sonradan bir ayağı tahrip olmuş, sıvri kemerli tarzda yapılmıştır. Çeşmeyi koruma amaçlı sonradan moloz taşla çevre duvarları yapılmış çatı altına alınmıştır. Tek lülesi ve tek yalağı vardır. Alınlığı sıvri kemerle tamamlanmıştır.

Komiserin Çeşmesi (Police Officer's Fountain)

The fountain is on the left side of the road to the Süleymaniye Quartier. It was built in the 19th century.

It was constructed on integral two legs: one of the legs was damaged later on and was rebuilt in sharp vault style. For protection purposes, around it walls were constructed and the fountain was protected under a roof. The fountain has a single spout and a single basin.

Hıdır - İlyas Çeşmesi

Çeşme, kare plan üzerine düzgün yontma taşla yapılmıştır. Kare plan üzerine tek lüleli ve tek yalaklı olarak yapılan çeşme 19. yüzyıl eseridir. Düzgün yontma taşla yapıldığı görülen çeşme, günümüzde tabiat şartlarına bağlı olarak büyük oranda tahrip olmuştur.

Hıdır - İlyas Fountain

The fountain was built on a square plan and it is made of stone. It was built in the 19th century. It has a single spout and a single basin. The fountain was throughout the years damaged a good deal due to natural reasons.

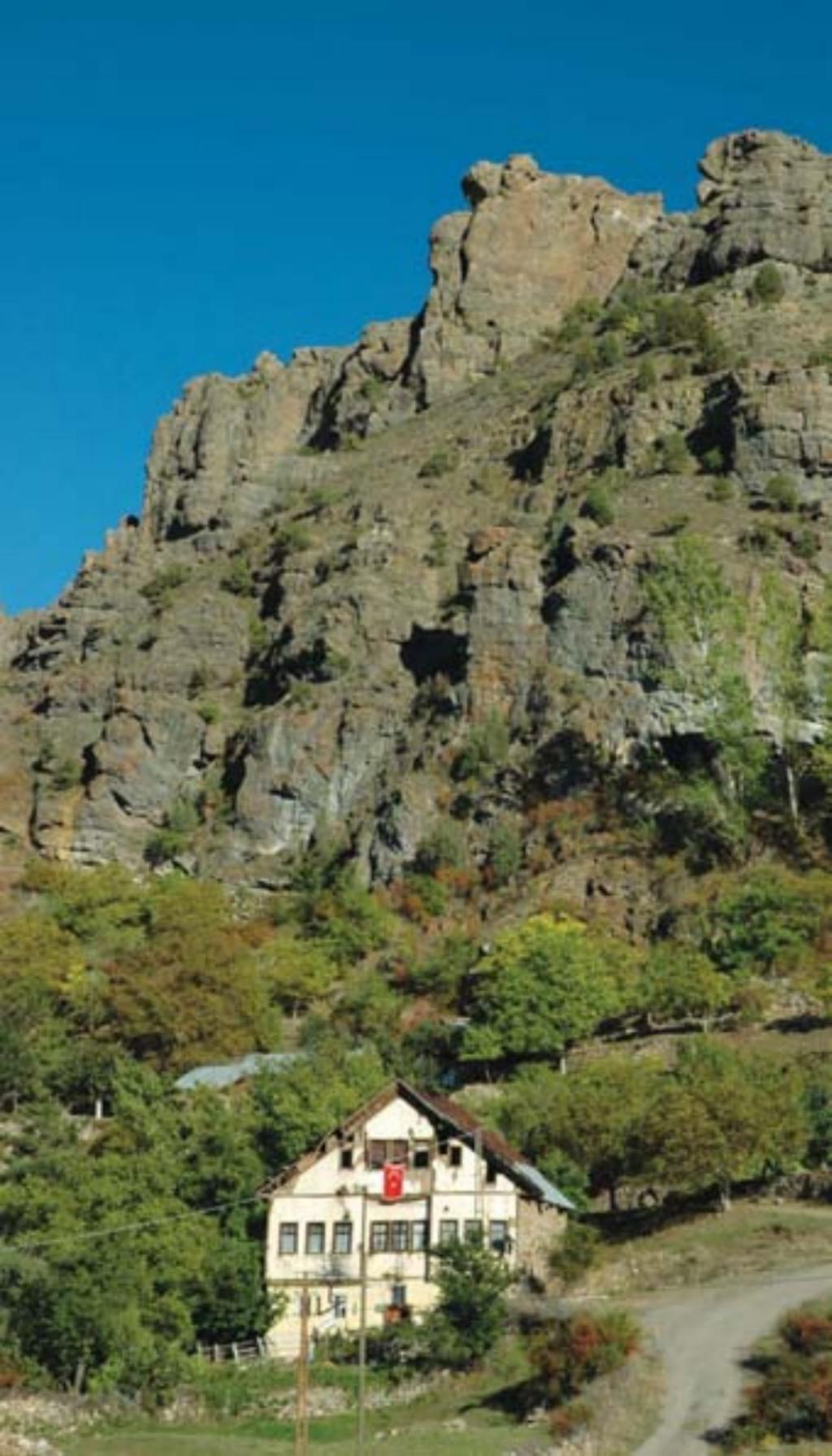

Süleymaniye Mahallesi Paşa Hamamı

Merkez Süleymaniye Mahallesinde Kanuni Sultan Süleyman Camiiinin güneyinde İbrahim Lütfü Paşa (Zeki KADİRBEYOĞLU) konağının bahçesi içerisindeindedir. Türk hamamlarındandır. Yapı, kare mekan kubbeyeyle örtülü, yalın küçük boyutlarda görünümü ile toprak altında ve tahrif olmuş vaziyette iken, yapılan kazılar neticesinde hamamın diğer bölümleri; soğukluk, ılıklık, sıcaklık, külhan, tıraşlık ve halvet gibi diğer hücreleri de ortaya çıkmıştır.

Paşa Hammam (Turkish Bath)

It is located in the garden of Lutfu Pasha (Zeki Kadirbeyoğlu) Mansion, the south of Kanuni Sultan Suleyman Mosque in Central Suleymaniye district. It is one of the Turkish Bath. The building is covered by square dome, with its simple and small sight, it is under the earth and mostly destroyed. As a result of excavation works, the other parts of the bath are found which are coldshock room, sauna, furnace, shave room and privacy room.

Süleymaniye Mahallesi Kavaklı Hamamı (Çaput Hamamı)

Kavaklı mevkiinde bulunan bu hamam plan itibariyle klasik 4 eyvanlı, hacvari bir sıcaklığa sahiptir. Günümüzde kullanılmayan hamamın suyu, halen akmaktadır. Soyunmalık kısmının tamamen, diğer kısımları sağlammasına rağmen içerişi büyük oranda doğal şartlara bağlı olarak tahrif olmuştür. Soğukluk, ılıklık, sıcaklık, halvet hücreleri, külhan, tıraşlık ve tuvaletten oluşan hamam plan kuruluşu itibariyle klasik Osmanlı dönemi hamamlarındanandır. Soyunmalık kısmı kare planlı ve üzeri kubbe ile örtülü olup, kubbeye tromplarla geçilmiştir. Soğukluk kısmının kuzeybatı ve güneybatı köşelerinde kubbeye geçiş elemanları olan tromplar halen izlenebilmektedir. Bu izlerden anlaşabildiği kadarıyla kare planlı soğukluk bölümü, kemerlerle sekizgene dönüştürülmüş ve üzeri kubbe ile örtülmüştür. Soğukluk bölümündeki bu kemerler beden duvarlarının yarı yüksekliğinden başlatılan yuvarlak kemerlidir. İlklilik bölümünün ise yuvarlak kemerli olduğu görülür. İlklilik bölümü dikdörtgen ve kare plan olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Hamamın iç bölümlerinde yer, yer kesme taş, dış cephe ise moloz taş ve tuğladan inşa edilmiştir.

Kavaklık Bath (Calput Bath)

The bath located in Kavaklık has four iwan in cruciform style. Even though the bath is not used anymore, the water has been still flowing. While a few parts of the changing room has been damaged, and walls are still firm, inside of the building has been ruined a lot as a result of natural conditions. It is a classical Ottoman bath for its architecture plan with coldshock room, warm room, sauna, furnace, shave room and privacy room and toilet. The changing room has a square shape and covered with a dome structured by using squinches. In the northwest and southwest corners of the coldshock room you can still see the squinches. It is supposed that the square plan of the coldshock room is turned into octagonal with archways and covered by a dome. The archways in the coldshock room starts from half height of the main wall and they are round. In the warm room, there are round archways as well. The warm room has two plans, one of them is rectangular and the other one is square. Inside of the bath is partly built with ashlar and the external wall is built with rubble stone and bricks.

Süleymaniye Mahallesi Hamam Kalıntısı 1

Süleymaniye Mahallesinde ki hamamın kitabesi bulunmamakta olup, mimari özellikleri açısından XVIII. yy. klasik Osmanlı hamamları planında yapıldığı anlaşılmaktadır. Hamam, soyunmalık, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşmaktadır. 7.60 m x 7.30 m ölçülerine sahip olan hamam dört eyvanlı olarak düzenlenmiştir. Hamamın külhan kısmı üst örtüsüyle sağlamdır. Bir kısmı beşik tonoz örtülü olan hamamın duvarları kesme taş ve moloz taşlarla örtülüdür.

Suleymaniye District Bath - 1

The inscription of the bath in Suleymaniye district does not exist. It is considered from its architectural features as an 18th century classical Ottoman bath. The bath includes changing room, sauna and furnace. The bath measures 7.60 m x 7.30 m and designed with four iwan. The ceiling of the furnace is still firm. One part of the bath is covered with barrel vault and the walls are built with ashlar (face stone) and rubble stone.

Süleymaniye Mahallesi Hamam Kalıntısı 2

Süleymaniye Mahallesi Camii Sağır mevkiinde bulunan hamaminin üzerinde kitabesi mevcut değildir. Mimari özelliklerinden Osmanlı dönemi XVIII. yy. hamamları özelliğini taşır. Soyunmalık, ılıklık, sıcaklık, halvet hücreleri, külhan tıraşlık ve tuvalet gibi bölümleri bulunan hamam günümüzde büyük ölçüde doğal şartlara bağlı olarak tahrip olmuştur. Kubik, moloz taş örgülü tek mekanlı özel bir hamamıdır. Günümüzde üst örtüsü yok olmuş kemerli, kornişli ana beden duvarları kalmıştır.

Suleymaniye District Bath - 2

The inscription of the bath located in Sagir Mosque capacity in Suleymaniye District does not exist. It carries 18th century Ottoman features on its architecture. There are coldshock room, warm room, sauna, furnace, shave room and privacy room and toilet but most of them fell into ruin because of the natural conditions. It is a special bath because it has cubic and rubble stone structure with one residence. At the present time it is the only bath whose cover coat is disappeared but arched and cornice main wall still remains.

Taş Mağaza 1

Yapı Eski Gümüşhane (Süleymaniye) Mahallesi'ndedir. Süleymaniye Dere'si'nin kenarında, doğu ve batı yakasını birbirine bağlayan yolun üzerindedir. Kare plan üzerine moloz taşlarla yapılmıştır. Tabiat şartlarına bağlı olarak tavanı ve giriş kısmını tahrif olmuştur.

19. yüzyılda yapılmıştır. Taş ustalığının örnek yapılarındanandır.

Stone Store 1

It is in Old Gümüşhane (Süleymaniye) Quartier. It is situated right beside Süleymaniye River, on the road linking the east and west coasts. It is constructed on a square plan made of debris. Its ceiling and entrance are ruined due to natural conditions.

It was constructed in the 19th century and it is one of the best examples of stone embroidery.

Taş Mağaza 2

Yapı, Süleymaniye Mahallesi'ndedir. Süleymaniye Deresi'nin her iki yakasını birbirine bağlayan yolun üzerinde derenin doğusundadır. Dikdörtgen plan üzerine moloz taştan yapılmış mağazadan günümüze tabiat şartlarına bağlı olarak sadece doğu ve güney duvarları ayakta kalmış, diğer taraflar tahrip olmuştur. Yerleşimin, taş ustalığı örneklerinden olup, 19 yüzyıl yapısıdır.

Stone Store 2

It is in Old Gümüşhane (Süleymaniye) Quartier. It is situated right beside Süleymaniye River, on the road linking the east and west coasts. It is constructed on a square plan made of debris. Only its east and south walls could survive due to natural conditions. It was constructed in the 19th century and it is one of the best examples of stone embroidery in the region.

Hazire ve Mezarlık

Hazire ve Mezarlık, 15. yüzyıl Osmanlı Dönemi'ne aittir. Mezarlardan bazılarının baş taşı kavuklu ve üçgen başlıklı, ayak taşları ise düz ve kitabelidir. Yazılıar mermer üzerine sülüsle nes - talikle yazılıdır.

Cemetery

It was constructed in the 15th century in the Ottoman Empire. Some of the cemeteries have head stones with turban and they have foot stones with epigraphs. The writings are on marble.

TURİZM İŞLETME BELGELİ KONAKLAMA TESİSLERİ HOTELS WITH TOURISM CERTIFICATE

Gümüş Otel   Tel: +9(0456) 213 76 00 Fax: +9(0456) 213 15 74
Çimenler Otel   Tel: +9(0456) 213 12 12 Fax: +9(0456) 213 33 33

SEYAHAT ACENTALARI TOURISM AGENCIES

Herleci (Gökay) Turizm Seyahat Acentası
Tel: (0456) 213 12 52-63 Fax: (0456) 213 73 52

Harşit Turizm Seyahat Acentası
Tel: (0456) 213 41 76 Fax: (0456) 213 76 75

Fan Turizm Seyahat Acentası
Tel: (0456) 213 55 56 Fax: (0456) 213 27 88

LEZZET DURAKLARI STOPS FOR GOURMETS

GÜMÜŞ-SU	242 20 41
REYHAN PESTİL-KÖME	213 17 38
DOĞA PESTİL	244 51 92
KRAL PESTİL	213 26 97
GÜMÜŞHANE PESTİL	213 71 71
YÖRE PESTİL	213 58 89
PADIŞAH PESTİL	213 17 50
LEZZET PESTİL	213 77 76
GÜMÜŞ PESTİL	213 41 41
YILDIZ PESTİL	213 56 58
ARDASA PESTİL-KÖME (TORUL)	611 27 63
ASİL PESTİL	233 78 00
FATİH SULTAN PESTİL-KÖME (Şiran)	511 71 00
PESTITLA PESTİL VE KÖME	213 36 54
GÜMÜŞAY PESTİL	213 43 13
KALE PESTİL-KÖME	251 51 52
KARACA PESTİL - KÖME	233 71 31
PESTITSAN	244 50 77
YURT PESTİL	611 22 67
NADİR ÖZEN BİTKİSEL ÇAYLAR	233 74 67

Süleymaniyə

91

GEREKLİ TELEFONLAR +9(0 456) / Necessary Phones

VALİLİK	Governership	213 15 79
BELEDİYE BAŞKANLIĞI	Municipality	213 10 10
İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜD.	Culture& Tourism	213 34 73
CUMHURİYET SAVCILIĞI	Prosecutor's Office	213 10 02
İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ	City Security	213 14 67
İL JANDARMA KOM.	City Gendarmerie	213 10 51
DEVLET HASTANESİ	Public Hospital	213 15 56
KARACA MAĞARASI	Karaca Cave	626 50 70
ENFORMASYON BÜROSU	Information	213 34 68
KENT MÜZESİ	City Museum	213 59 66
ACİL SERVİS	Emergency	112
POLİS İMDAT	Police	155
JANDARMA İMDAT	Gendarmerie	156
TURİZM POLİSİ	Tourism Police	2131467

BELEDİYE BELGELİ YEME-İÇME TESİSLERİ

RESTAURANTS CERTIFIED BY MUNICIPALITY

LEZZET LOKANTASI	213 11 53
ATALAY KEBAP SALONU	213 45 74
LALE LOKANTASI	213 32 53
MESCİT AİLE PİKNİK TES.	244 51 01
GÜMÜŞSARAY AİLE LOKAN.	213 75 30
SEVENİNLERİ PİDE SALONU	213 56 15
OTOGAR RESTAURANT	213 55 54
BALYEMEZ KONAGI	213 27 28
KIRIK ÇATAL LOKANTASI	213 51 01
GONCA LOKANTASI	213 58 70
OSMAN BABANIN YERİ	213 65 24
MEYDAN KEBAP	213 62 00
ACIKTIM	233 75 60
HARŞIT LOKANTASI	233 76 06
ÇARDAK LOKANTASI	233 76 42
ÖZDENOĞLU KONAĞI	213 69 19
OCAKBAŞI LOKANTASI	213 72 35
OCAKBAŞI LOKANTASI	213 72 35
YÖRESEL LEMİS SALONU	213 74 38
MAHMUT USTANIN YERİ	213 80 29
PADİŞAH SOFRASI	213 70 90
SEDA KÖFTE SALONU	213 52 32
ATAÇ KONAĞI	213 59 59
KALE RESTAURANT (Torul)	213 20 30
ONBİR KARDEŞLER (Mescitli Köyü)	244 20 05

Tavsiye Nitelikli Gezi Programı (Tarih ve Doğal Tur Güzergahları)

1.GÜN:

Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi-Karaca Mağarası-Olucak Köyü, İmera Manastırı-Krom Antik Kenti-Camiboğazı YayLASı- Çakırgöl Turizm Merkezi- Taşköprü YayLASı- Santa Harabeleri- Sarıcıçek Köy Odaları- Gümüşhane Merkez Tohumoğlu Köprüsü-Tekke, Hasan Çağırgan BabaTürbesi-Gümüşhane Merkez

2.GÜN:

Gümüşhane Merkez-Tekke, Çağırgan Baba Türbesi-Pirahmet Köyü, Pirahmet Baba Türbesi-Kov Kalesi-Ünlüpınar İslı Kaya Odası-Köse, Özbeyle Camii-Köse, Tilki Tepe Höyügü-Köse, Salyazı Höyügü-Köse, Altıntaş Mağarası-Gümüşhane Keçi Kalesi-Gümüşhane Tohumoğlu Köprüsü-Gümüşhane Merkez

3.GÜN:

Gümüşhane Merkez-Tekke, Hasan Çağıran Baba Türbesi- Pirahmet Köyü, Pirahmet Baba Türbesi- Kov Kalesi-Ünlüpınar İslî Kaya Odaları-Kelkit Satala Antik Kenti-Çamur Köyü Kümpeti-Şiran, Firdevs Hanım Türbesi- Şiran, Çakırkaya Manastırı- Şiran, Tomara Şelalesi-Şiran Seydibaba Türbesi-Şiran Merkez-Kelkit Merkez-Gümüşhane Merkez

4.GÜN:

Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi-Torul Merkez, Baraj gölü-Zigana Turizm Merkezi-Kadırğa YayLASI-Erikbeli Turizm Merkezi-Kürtün Merkez, Baraj Gölü-Torul Merkez-Gümüşhane Merkez

5.GÜN:

Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi-Torul Merkez, Baraj Gölü-Kürtün Merkez, Baraj Gölü-Kürtün,Örümcek Ormanları-Anıt Ağaçları-Kürtün, GÜVende YayLASI-Kürtün, Kazıkbeli YayLASI-Özkürtün Beldesi-Torul Merkez-Gümüşhane Merkez

6.GÜN:

Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi-Torul Çit Deresi, B.Çit Köyü-Emirler Mahallesi-Yıldız Köyü- Avliyana Köyü Grubu ; Köprüleri, Kiliseleri, Camileri, Çeşmeleri-Torul Merkez-Gümüşhane Merkez

7.GÜN:

Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi-İkisu Köyü, Şiran Yol Ayrımı-Dibekli Köyü Kalesi-Arılı Köyü Mağarası-Gülaçar Köyü Artabel Gölleri Tabiat Parkı-Gümüşhane Merkez

8.GÜN:

Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi-Torul Merkez, Torul Kalesi-Torul Demirkapı Köyü-Arpalı Köyü-Güzeloluk Köyü-Kopuz Köyü Grubu ; Köprüleri, Kiliseleri, Camileri, Çeşmeleri-Gümüşhane Merkez

9.GÜN:

Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi-Süleymaniye Mahallesi-Vank Kilisesi-Canca Kalesi-Edire Kalesi-Gümüşhane Merkez

10.GÜN:

Gümüşhane Merkez-Tekke, Hasan Çağırgan Baba Türbesi - Merkez Tohumoğlu Köprüsü-Sarıçicek Köy Odaları-Taş Köprü YayLASI-Santa Harabeleri-Çakırgöl Turizm Merkezi-Cami Boğazı YayLASI-Zigana Turizm Merkezi-Kadırğa YayLASI-Erikbeli Turizm Merkezi-Kürtün, Baraj Gölü-Torul, Baraj Gölü- Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi

11.GÜN:

Gümüşhane Merkez, Daltaban Çeşmesi-Torul, Baraj Gölü-Kürtün, Baraj Gölü-Kürtün Kazıkbeli Yayları- Kürtün, Güvende Yayları-Kürtün Kabaktepe Şehitliği-Kürtün Örümcek Ormanları Anıt Ağaçları-Kürtün Merkez-Torul Merkez-Gümüşhane Merkez

12.GÜN:

Sümela Manastırı-Camî Boğazı Yayları-Çakırgöl Turizm Merkezi-Taşköprü Yayları-Santa Harabeleri- Bayburt, Aydintepe Yer Altı Şehri-Bayburt Kalesi-Gümüşhane Merkez

Recommended Tour (Historical and Natural Trajectories)

1st DAY:

Gümüşhane city center, Daltaban Fountain - Karaca Cave - Olucak Village, Imera Monastery - Krom ancient city - Camiboğazı Plateau - Çakırgöl Tourism Center - Taşköprü Plateau - Santa Ruins - Sarıcıçek Village Rooms - Tohumoğlu Bridge at Gümüşhane City Center -Tekke, Hasan Çağırgan Baba Tomb - Gümüşhane city center.

2nd DAY:

Gümüşhane city center - Tekke, Çağırgan Baba Tomb- Pirahmet village, Pirahmet Baba Tomb - Kov Castle - Ünlüpınar İslî Kaya Odası (room made of rock) - Köse, Özbeyle Mosque - Köse, Tilki Hill Tumulus - Köse, Salyazı Tumulus - Köse, Altıntaş Cave - Gümüşhane Keçi Castle -Gümüşhane Tohumoğlu Bridge - Gümüşhane center.

3rd DAY:

Gümüşhane center - Tekke, Hasan Çağıran Baba Tomb- Pirahmet village, Pirahmet Baba Tomb - Kov Castle - Ünlüpınar İslî Kaya Odaları (room made of rock) - Kelkit Satala ancient city -Çamur Village Cupola - Şiran, Firdevs Hanım Tomb - Şiran, Çakırkaya Monastery - Şiran, Tomara Waterfall - Şiran Seydibaba Tomb- Şiran center -Kelkit center - Gümüşhane center.

4th DAY:

Gümüşhane center, Daltaban Fountain - Torul center, barrage lake - Zigana Tourism Center - Kadırga Plateau - Erikbeli Tourism Center - Kürtün center, barrage lake - Torul center - Gümüşhane center.

5th DAY:

Gümüşhane center, Daltaban Fountain - Torul center, Barrage lake-Kürtün center, Barrage lake - Kürtün, Örümcek Forests - Kürtün, Güvende Plateau- Kürtün, Kazıkbeli Plateau - Özkürtün - Torul center - Gümüşhane center.

6th DAY:

Gümüşhane center, Daltaban Fountain - Torul Çit River, B.Çit village - Emirler quartier - Yıldız Village - Avliyana Village Group; bridges, churches, mosques, fountains-Torul center - Gümüşhane center.

7th DAY:

Gümüşhane center, Daltaban Fountain- İkisu village, Şiran deviation - Dibekli Village Castle -Arılı village Cave- Gülaçar Village Artabel Lakes Natural Park - Gümüşhane center.

8th DAY:

Gümüşhane center, Daltaban Fountain - Torul center, Torul Castle- Torul Demirkapı Village- Arpalı Village - Güzeloluk Village – Kopuz Village Group; bridges, churches, mosques, fountains - Gümüşhane center.

9th DAY:

Gümüşhane center, Daltaban Fountain - Süleymaniye quartier - Vank Church - Canca Castle- Edire Castle- Gümüşhane center.

10th DAY:

Gümüşhane center - Tekke, Hasan Çağırgan Baba Tomb- Merkez Tohumoğlu Bridge- Sarıcıçek Village Rooms - Taş Köprü Plateau- Santa Ruins - Çakırgöl Tourism Center - Cami Boğazı Plateau - Zigana Tourism Center - Kadırğa Plateau - Erikbeli Tourism Center - Kürtün, Barrage lake - Torul, barrage lake - Gümüşhane center, Daltaban Fountain.

11th DAY:

Gümüşhane center, Daltaban Fountain - Torul, barrage lake - Kürtün, barrage lake - Kürtün Kazıkbeli Plateau - Kürtün, Güvende Plateau - Kürtün Kabaktepe Cemetery for Martyrs - Kürtün Örümcek Forests, Kürtün center - Torul center - Gümüşhane center.

12th DAY:

Sümela Monastery - Cami Boğazı Plateau - Çakırgöl Tourism Center - Taşköprü Plateau - Santa Ruins- Bayburt, Aydintepe underground city - Bayburt Castle- Gümüşhane center.

Bunları Biliyor musunuz?

Gümüşhane'nin bilinen ilk adı olan Argyropolis'ı de gümüş'ün latince simgesi olan 'AG'den aldığıını?

Gümüşhane'nin (bilinen) 5 bin yıllık tarihi bir geçmişe ve 350'nin üzerinde tescilli tarihi esere sahip olduğunu?

Ottoman Dönemi'nde, maden açısından zenginliği nedeniyle Gümüşhane'de darphane kurulduğunu ve toplam bütçenin 1/6'sını karşılayan paranın burada basıldığını?

Ksenophon'un ordusunun denizi gördüğü yer olan Thekesh Tepesi'nin Gümüşhane'de olduğunu?

Karadeniz'in, başta Kadırğa ve Güvende olmak üzere bir çok bilinen güzel yayalarının Gümüşhane'de olduğunu?

Yeraltı sarayı olarak adlandırılan Karaca Mağarası'nın astım tedavisinde kullanıldığını?

Gümüşhane'de Kelkit zilli kilimi ve gümüş işlemeciliği gibi geleneksel el sanatlarının hala sürdürüğünü?

Pestil, köme ve kuşburnu'nun anavatanının Gümüşhane olduğunu?

Avrupa'nın en uzun ladin ve köknar ağaçlarının Gümüşhane'de olduğunu?

Do you know?

Gümüşhane's first known name Argyropolis is relevant with the Latin symbol of Silver AG.

Gümüşhane has a history that goes back over 5000 years and has more than 350 registered historical monuments.

Thekesh Hill where Kksenephon's army saw the sea is in the territory of Gümüşhane.

Black Sea region's well-known plateaus include Kadırğa and Güvende is in the territory of Gümüşhane.

Karaca Cave which is called also as "The Underground Palace" is used for asthma therapy.

Traditional hand crafts like Kelkit Carpet and Silver working are still alive in Gümüşhane.

"Pestil", "köme" (traditional Anatolian delights) and rose hip's native land is Gümüşhane.

The highest spruce and fir trees in Europe are in Gümüşhane.

Yararlanılan Kaynaklar:

- 1- Gümüşhane Evleri - Volkan Şenel
- 2- Ortaçağdan Günümüze Gümüşhane - Prof. Dr. Haldun Özkan / Prof. Dr. Hüseyin Yurttaş
- 3- Gümüşhane, Çevresinin Tarihi ve Sanat Eserleri - Gülyüz (Akagün) Uslu

The sources:

- 1 - Gümüşhane Evleri (Houses of Gumushane) - Volkan Şenel.
- 2 - Ortaçağdan Günümüze Gümüşhane (Gumushane from Middle Age till Today) -Prof. Dr. Haldun Özkan / Prof. Dr. Hüseyin Yurttaş.
- 3 - Gümüşhane Çevresinin Tarihi ve Sanat Eserleri (The History and the Artworks of Gumushane and its Neighborhood) - Gülyüz (Akagün) Uslu.